

JENS VILHELM PEDERSEN

**EN UNG PIGES HISTORIE
OG ANDRE FORTÆLLINGER**

**EN GRUNDTVIGIANSK
FRISKOLELÆRER FORTÆLLER**

UDGIVET AF VIBEKE HARSBERG

Odense 1980

HISTORISKE STUDIER FRA FYN Nr. 7

Udgivet af Historisk Samfund for Fyns stift

INDLEDNING

Manuskriptet

Det originale manuskript til nærværende fortællinger er en lille, håndskreven bog, forfattet af den grundtvigianske friskolelærer Jens Vilhelm Pedersen (1836-1921) fra Fyn.

Jens Vilhelm Pedersen boede i sine sidste år hos Lars Hansen og hans familie i Nonnebo. Da han døde ugift og barnløs i 1921 arvede denne familie hans bogsamling, og derfra vandrede den videre til interesserede familiemedlemmer. Således fik udgiverens far, der er meget historisk interesseret, og som er en nevø af Lars Hansen, i sine unge dage manuskriptet til nærværende bog samt endnu et manuskript "Møllerslægtens Historie". Da manuskriptet var skrevet med gotisk håndskrift og derfor ikke umiddelbart tilgængeligt for forfatterens far, fik det imidlertid lov til at stå upåagtet, indtil udgiveren fik det overdraget til transkription.

Ved transkriptionen af manuskriptet er der anvendt en tillempet moderne retskrivning. For at bevare den udpræget mundtlige fortællestil er talesprogsudtrykkene dog bevaret.

Prikker angiver, at den / de pågældende ord ikke har kunnet læses, mens ord i parentes er indsat, hvor det har skønnedes, at de ved en forglemmelse fra forfatterens side er blevet udeladt.

For at lette overskueligheden er fortællingerne desuden blevet opdelt i mindre afsnit.

Bogen er blevet skrevet i perioden 1877-1900. Den første fortælling er dateret 1877, men indeholder senere oplysninger. Denne fortælling bærer i det hele taget præg af senere rettelser og tilføjelser. Fortællingen "Den Ubekendte" synes efter håndskriften at dømme at være forfattet nogenlunde samtidig med den første fortælling, hvorimod "En af mine skolepigens historie" og "Vikingsønnen" begge er dateret til 1900.

Baggrunden

Jens Vilhelm Pedersen havde rod i den grundtvigianske friskolebevægelse.

Friskolebevægelsen startede på Fyn, hvor Christen Kold

(1816-1870) i 1852 åbnede en fri børneskole i Dalby - landets første. Han havde det foregående år startet Ryslinge højskole, som i 1853 flyttedes til Dalum. Mange af hans elever blev friskolelærere og viderebragte hans tanker.

Christen Kold stode fast på Guds kærlige førelse og på åndens magt gennem ordet. Hans pædagogiske princip var følgelig at fortælle **for** børnene i stedet for at lade dem terpe udenadslæren. Det var med Christen Kold, at de grundtvigianske skoletanker virkelig slog an.

Grundtvigianismen havde et stærkt fodfæste på Fyn. For grundtvigianerne havde menneskelivet som gudskabt liv sin selvstændige værdi, og de havde i modsætning til pietisterne generelt et lyst menneskesyn med sans for menneskelivet i dets bredde og mangfoldighed. Den nordiske mytologi spillede en stor rolle, og Grundtvig havde ved gengigtninger og bearbejdningsgjort meget for at udbrede kendskabet til nordisk mytologi.

Christen Kolds præstekritik generede de mere kirkelige grundtvigianere, men den var også fremtrædende blandt de friskolelærere, han uddannede.

1860erne var en stor tid for grundtvigianismen, men efterhånden indtraf der uenighed og splittelser, der svækkede bevægelsen, og fra 1880erne fik den en alvorlig konkurrent i Indre Mission, der var i stærk fremgang.

Forfatteren

Jens Vilhelm Pedersen blev født 16. november 1836 i Birkende som søn af skrædder Peder Jensen og hustru Nicoline, født Andersen, og han døde i Nonnebo, Birkende sogn 16. marts 1921. Han forblev ugift og efterlod sig ingen børn.

Forfatteren skal ifølge den mundtlige overlevering i sine unge dage have været en lidt vidtløftig og livsglad herre, men efter en skuffelse i kærlighed slog han helt om.

Han deltog i krigen i 1864 og var med ved tilbagetoget fra Danevirke. Efter at være kommet hjem igen, kom han i kontakt med Christen Kold i Dalby og blev grebet af hans tanker, hvorpå han etablerede sig som friskolelærer i Røjrup, Rønninge sogn. Her købte han senere, i juli 1870,

et lille hus, hvor han samtidig holdt skole. Skolen havde kun 10-12 elever, hovedsageligt børn af småfolk, der var blevet grundtvigsk vakte, og den eksisterede i 25 år.

Jens Vilhelm Pedersen stammede fra en familie, der var præget af grundtvigianismen. Om faderen skriver han således i familiekroniken "Møllerslægtens Historie":

"Han blev kristelig vakt af husmand lægprædikanten i den fynske opvækkelse Kristen Madsen, Bregnør Mark ved Kerteminde, i året 1826, ved en gudelig forsamling i Davinde, hvor Kristen Madsen talte. Han blev så hvad man kan kalde "degn ved de gudelige forsamlinger".

Min far blev en ven af Grundtvig - af den fri forfatning - var Bondeven til fingerspidserne - og siden med "Venstre". - Han blev en ven af højskolen og en god tilhører i min friskole, hvor han til sidst boede og nød sin aftægt .... Var også venlig stemt over for den fri menighedsbevægelse."

Det er med baggrund i denne grundtvigianisme og friskolebevægelse, at fortællingerne i denne lille bog skal ses.

Fortællingerne handler alle tre om forelskelse, og hvad den kan føre til.

"En ung piges historie" er en autentisk beretning om en kvinde, Ane Vilhelmine Elisabeth Kjær, der er født 7. juni 1839 i Ullerslev som datter af husmand og sadelmager Hans Chr. Kjær og hustru.

Hun forelskede sig som ganske ung ulykkeligt i en kapellan, der kom til sognet. Denne kapellan var Alfred Valdemar Meinert, født 1829. Han kom i april 1856 til Flødstrup-Ullerslev sogn som personlig kapellan for den svækkede præst og forblev der til maj 1860. Denne periode karakteriserer han selv som "en for mig uforglemmelig tid, da jeg, uden at bære præsteembedets besvær med de verdslige forretninger, ... blot levede for og gik op i besørgelsen af den egentlige præstegerning." Meinert forsøgte senere at blive sognepræst i Flødstrup-Ullerslev, men opnåede først kaldet i november 1877, hvorefter han forblev der til 1889. Om denne periode oplyser han:

"Jeg kom derhen opfyldt af de største forventninger og forhåbninger om, hvad jeg der ville virke og udrette til Guds riges fremme, om at leve der til min død fuldtud til

velsignelse for unge og gamle. Det blev ikke således. Tiderne var onde, de politiske bølger gik højt og skilte ad, politik blandede sig i alt, selv i de religiøse og kirkelige forhold. Så kom der misstemning og kulde mellem præst og menighed". Han blev i maj 1866 gift med datteren af sognepræsten i Nykøbing Mors, hvor han selv på det tidspunkt var residerende kapellan. (Danmarks Præstehistorie bd. I, Kbh. 1914).

På grund af den ulykkelige forelskelse i kapellanen ønskede Vilhelmine Kjær åbenbart ikke at gifte sig. Hun ernærede sig som pøgeskolelærerinde. I januar 1879 fik hun en søn, Hans Evald Nielsen, der dog døde allerede i juni 1879 - ifølge kirkebogen af tandkrampe. Som barnefader blev udlagt kolportør Jørgen Chr. Nielsen i Odense, om hvem det dog ikke har været muligt at finde yderligere oplysninger. Ved sin død i januar 1909 efterlod Vilhelmine Kjær sit hus til broderen og hans børn, da hun ikke havde andre arvinger.

"Den Ubekendte" synes at være en fiktiv beretning, mens "En af mine skolepigens historie" formentlig også er en autentisk beretning. På det foreliggende grundlag har det dog ikke været muligt at efterspore de pågældende personer.

De to autentiske beretninger skildrer således den barske virkelighed og konsekvenserne af ikke at handle i overensstemmelse med højere idealer, men impulsivt og planløst. "Den Ubekendte" viser derimod de positive resultater af tålmodighed, fornuft og den rene, trofaste kærlighed. Det er idealet, der fremhæves på realiteternes bekostning.

Samtidig er de to autentiske beretninger dog formentlig også et forsøg på at forklare, hvorfor de pågældende handlede impulsivt og ikke efter idealer.

Formålet med fortællingerne bliver således det samme som friskolernes: gennem den levende fortælling at redegøre for idealet og for følgerne af ikke at handle herefter. Forfatterens pædagogiske mål kommer klart til udtryk i "En af mine skolepigens historie", hvor han siger: "- Jeg som mente at når jeg kom til at opdrage menneskebørnene på en mere menneskelig måde end de gamle degne

med tampen og Balles lærebog i hånden, så skulle menneskene nok, når de kom ud fra mig, leve et kønnere liv end de hidtil havde gjort - og pigerne som i gamle dage blive så rene og kønne, at de heller ville død end så få børn uden at være gift". Men et er idealerne, noget andet de barske realiteter!

For at opnå dette pædagogiske mål er fortællingerne skrevet i talesprog, direkte henvendt til læseren i et forsøg på at drage læseren aktivt med ind i fortællingen.

Fortællingerne er endvidere præget af de skarpe skel mellem grundtvigianere og pietister (Indre Mission) med hver deres væsensforskellige menneskesyn, og den pietistiske kapellan i "En ung piges historie" går ikke ram forbi.

Fortællingerne er meget fatalistiske med en tro på, at Gud - med bistand af gode og onde ånder - griber aktivt ind i menneskenes liv og ordner alt til det bedste.

De tre fortællinger illustrerer således det grundtvigianske livssyn, dets børneopdragelsesprincipper, kvindesyn, religiøse holdning og værdinormer i det hele taget.

Jens Vilhelm Pedersen søgte således selv som friskolelærer at påvirke den opvoksende ungdom i en positiv retning og var meget præget af idealer. Dette har formentlig været medvirkende til, at han på sine ældre dage blev betragtet som lidt af en særling.

Således beretter en slægtning, Hans W. Nielsen, i en artikel i Fyens Stiftstidende 14. juli 1963:

"Vi havde et snurrigt gammelt familiemedlem Wilhelm Petersen, som boede i Langeskov. Han havde været friskolelærer og var særling. Han udarbejdede selv en lille slægtsbog, og han var en rigtig god fortæller, som ofte kom vandrende fra Langeskov til Sdr. Næraa. Han lignede en patriark, havde et stort, vildtvoksende skæg og gik altid i en forslidt diplomatfrakke med flagrende skøder. Han var en lille og uanselig mand, og vi drillede ham ofte, fordi han så gerne lod sig drille. ...

Senere forærede han for penge, som han havde arvet fra familien, Sdr. Næraa kirke dens tårn ud fra den betragtning, at de penge "er såmænd nok vundet i kortenspil, og dem vil jeg hverken eje eller ha", så nu kan

VI

de sidde deroppe på muren og glo ..."

Engang skulle jeg med nogle kammerater på udflugt til Sjælland, vi havde ventetid på toget i Langeskov og gik hen for at drille Wilhelm lidt ved at bede ham spille for os på sit gamle klaver. Han elskede at spille og gav sig i lag med "Nu titte til hinanden", og inden vi så os for, stod vi betuttede i denne tidlige morgentime i en gri-bende andagt før rejsen, sat til vægs ved særlingens alvor og evne til at behandle instrumentet. Det glemmer jeg aldrig. Den morgen sejrede gamle Wilhelm i diplomaten stort."

Brabrand, den 14. januar 1980

Vibeke Harsberg

EN UNG PIGES HISTORIE

fortalt

af

Jens Vilhelm Pedersen

(fra Fyn)

En begivenhed fra vor tid

1877

Embedet gør intet til sagen.

Der var engang.- Ja jeg begynder ligesom et eventyr - men hvert menneske har jo sit livs eventyr.- Alle kæmpe jo for at vinde prinsessen, eller for at vinde prinsen, hvilket vi vil se.

Det var altså engang for 20 år siden, jeg var henne at sove til middag, ja jeg husker det lige så tydeligt som det var i går, og det står også lige så klart som den dag for mig. Det var noget af det, som aldrig bliver borte, om og øjet formørkes i alderdommens aftenstund, vi ser det alligevel.- Nå, jeg vågner op og der står da lige for mig, på gulvet, en dejlig ung pige på 17 år, der så ud til at have grædt meget allerede, skønt så ung.- Hun besøgte en broder som tjente der hvor jeg var, og det var altså grunden til at hun var der.- Hun stod nemlig og talte med broderen, da jeg vågnede, men jeg kan forsikre jer, at jeg har aldrig set udtrykt så stor mismod i noget ansigt som dette, da hun så på mig, mens jeg gned søvnen af øjnene, det er sandt.- Jeg følte mig dragen med en uimodståelig magt til hende, og det var som havde vi kendt hinanden i mange år, skønt jeg havde aldrig set hende før.- Jeg var derfor helt opsat på at træffe hende igen, da hun var forsvunden.- Dette skete nemlig og kort efter; men mærkelig nok, der kendte hun mig slet ikke.- Men da jeg nævnte mit navn, det havde hun nemlig fået at vide ved vort første møde, så talte vi atter sammen som gamle bekendte.- Der fik jeg at vide, at hun var kristelig vakt allerede, ligesom jeg selv. Det er jo naturligvis ikke stort, men det er dog mere end at sove. Disse mange år jeg har levet siden hin dag har overbevist mig om sandheden heraf.-

Nå, men den første opvækkelses tid er dog den skønneste i hele livet. Den er som barndommens yndige morgenstund, så lys og klar som en solbeskinnet stille sommermorgen. Ja, hjertet kan ordentlig smelte i tanken derover, og at se tilbage derpå giver kraft til at gå fremtiden i møde; thi den samme Gud, der gav os den yndige barndom, både i menneskelig og kristelig forstand, han lever endnu, og er den samme som for 20 år siden, og er det fremdeles i mor-

gen, og indtil evig tid. Ja det er småfolks trøst.- Jeg lod mærke til at hun helst ville synge alle de salmer, som havde en vemodig klang, og hvori det største hjertesuk steg op til Guds trone, og så lod jeg mærke til at hun sukker immer.-

Jeg kan dog ikke vide hvad det er der trykker hende, tænkte jeg, men det er jo sagtens hvad folk kalder kærlighed, som her er med i spillet.- Mon det skulle være mig der er helten i den roman, tænkte jeg.- Nu er det jo underlig og tænke sig, sådan et fremmed menneske, kunne få hendes hele fortrolighed så snart, at hun løste mig denne gåde. Men det kom vel af, at hun følte, det kommer ikke videre, han gemmer det nok. Ja det har også ligget gemt i 20 år, så det er første gang at jeg fortæller det. Og så var jeg jo en af de troende, dem havde hun sådan en ubegrænset tillid til.- De kan ikke bele mig, og langt mindre svigte mig, tænkte hun.-

Vi sad tit alene i lysthuset i deres have, og samtalede om det højeste og om det dybeste, og hun lod ord falde så tit om, at hun havde nu stor sorg, før det kom.- I skal ikke tro at det var første gang, at vi mødtes efter, at hun fortalte mig sit hjertes hemmelighed.-

Nu skal jeg fortælle jer, at der var kommet til sognet en ung kapellan,¹⁾ for den gamle præst var for svag til at ende det selv.- Det var en af disse præster, som vi kalder pietister.- Ja hvad er det, spørger I måske?- Det er nogle mennesker, som mener om sig selv, at være et djævelens skabilken, ved syndefaldet, og ved Guds nåde er blevne af hans børn, nemlig i opvækkelsens time, og at Biblen er Guds ord, og ved at læse deri bliver genfødte.- Og de råber så så højt de kan, at folk skal vågne, for helvedes port står åben, og folk kan gerne løbe sovende derind igennem.- Ja ved et ord er pietisten et menneske som intet øje har for andet end gudsmennesket, har intet øje for grundmennesket og hvad dermed står i forbindelse for ex. natur og poesi, eller med andre ord: alt hvad der ikke er bleven ødelagt ved syndefaldet.- Nemlig alt det skønne i naturen, al digtning og al skøn kunst.- Kærlighed til folk og fædreland osv., til kæresten, til mand og børn.-

At hun gik i kirke hos denne urge opvækkelses prædikant, behøver jeg vel ikke at sige, og at hun blev tiltalt af

ham vel heller ikke; thi han havde en ejendommelig blød måde at tale på, alligevel at det var af tordentalerne.-

Så var det en dag som vi sidder og samtaler i deres have, denne yndige have, så fuld af frugttræer.- Ja jeg kan ordentlig blive ung igen, når jeg tænker derpå, - at hun fortæller. Det var ellers mest mig der førte ordet, thi jeg var også lidt af tordenkalven. Ja jeg har en stor sorg, begyndte hun, og så sukede hun, jeg er så bange for at Vorherre bliver vred på mig for det, og jeg kan dog ikke komme af med det igen, skønt jeg har prøvet på det så tit. Hvad kan det være? spørger jeg alligevel. Jeg anede jo nok hvad det var, men jeg ville have, at hun skulle komme med det selv; så havde jeg større kraft til at hjælpe hende; thi jeg havde selv haft megen sorg og modgang.- Ja jeg er kommen til at elske kapellanen, sagde hun. Jeg ved ikke, om det er synd, men jeg kan ikke gøre for det. Jeg har bedt Vorherre så mindelig og skille mig af med det; men det vil ikke ske. Ja, nu kom forskellen frem på mig og pietisten.- Havde det været en pietist, så ville han have svaret hende: Det skal forsages, det er djævelskab, og så ville han have regnet alle de skriftsteder op han kunne udenad, til at bekræfte dette.- Men jeg var helt menneske, jeg brugte min følelse, og den sagde mig: Det er det bedste du har i dig selv, altså også i din næste, det er det Gud vil frelse fra at fortabes, derfor sendte han sin søn.- Jeg siger derfor dette til hende, at hun skulle ikke være bange for det, det gjaldt kun om at have tålmodighed og vente på Guds time. Vi kan ikke lege ligesom vi vil.

Hun havde nu ikke været så let i 2 år, som hun blev, da hun havde sagt dette til mig; for hun var kun 15 år da denne følelse vågnede en dag i kirken. Det er underlig for det gjorde den også. Nu holdt han jo forsamlinger omkring i husene, så der måtte hun synge for, han kunne ikke synge.- Der blev jo følelsen stærkere for hver gang; men så kom jo det øjeblik som jeg havde truffet hende, at der kom til at stå et spørgsmålstegn: Får jeg ham? Og så lød der et højt Nej, og det var det der pressede tårer frem, og knugede hjertet sammen, det var det hun kaldte sorg.- Hun sad i kirken en dag, så så han ned efter hende, så

blev han så rød som blod, og kunne slet ikke prædike, så måtte hun la' være at gå i kirke.- En dag var der altergang, så var jo lysene tændt, og hun sad og så på dem.- Så tænkte hun: Får jeg ham, så brænder de.- Så gik det ene lys ud.- Præsten ser forbavset efter det, og degnen ville tænde det, men det var ikke muligt. Der brændte kun det ene.-

Jeg prøberede en dag og ville sige det til ham, sagde hun videre, da han var her; men han svarede mig på sådan en måde, at jeg kunne ikke sige det.- Ja jeg ved ikke om det vil ske, siger jeg; men ingenting er umulig for Gud.- Ja, det der er hårdest for mig, siger hun, det er, at der er en enkemand, som bor her ved siden, som har skrevet et brev og lagt det på vejen ved præstegården for at kapellanen skulle finde det, og det var stilet som et frierbrev fra mig.- O det er så grueligt at tænke på.- Ja siger jeg, det kan jo ikke blive anderledes, vi kan jo trøste os med, at andre gode mennesker før os har også været forfulgte. De må ikke tro, at Gud har forladt Dem fordi at onde mennesker vil gøre Dem fortræd. Det er jo netop et godt tegn på at vi er af de bedste, når de onde magter er på færde, det er også for at få det onde bort fra os, og få os ydmyget, så Gud han kan give os sin fred og sin glæde, som aldrig forgår, sagde jeg. Ja det syntes hun jo også.-

Men mens jeg nu tænker derpå, så er det anderledes tydeligt efter disse 20 år; for så kan jeg se hvordan det kun udviste mennesket, som det troede var en ulykke.- (Men nu vil jeg spørge jer: Hvordan tror I at hun vil se ud, når hun bliver præstekone). Hun havde en stor forfængeligheds fødsel i stærk grøde dengang. Hun stod nemlig altid foran spejlet når vi var inde, for at se sit eget billede, mens hun taled med mig.- Nu var dette spejl af den slags som gør mennesket til at se skønnere ud end de i virkeligheden er, så der kan en stakkels pige på 17 år blive godt taget ved næsen.- Jeg ved det; for jeg så også ind i det spejl; men jeg trak hurtig næsen til mig igen; for jeg vidste at jeg var ikke så køn, som jeg så ud derinde; skønt jeg mente rigtignok at jeg var af de kønne. Spejlet var nemlig meget stort.- Jeg gjorde mig

derfor al den umage jeg kunne, for at vi kunne komme ud i haven; for derude var hun så yndig naturlig, der var jo ingen af de slags spejle.- De spejle derude fortæller os alle sammen, at vi er små, og ser ikke godt ud i Guds øjne.-

Ja jeg kan fortælle jer et bevis på de store tanker: Hun har sat penge i sparkekassen til en wienerovogn.- Ja af den slags drømme har vi mange, som Kold² fortalte, han drømte at han sad i en wienerovogn fuld af hvedebrød, og behøved blot at dreje hovedet en smule for at kunne æde, og så ønskede han at verden var helt tom og øde, kun et eneste menneske i live; for at se hans herlighed.- Se det er af de grimme drømme.- Dem vil Gud ikke opfylde for os, så la'r han os lide modgang indtil vi forstår at ønske.-

Drømmen

En dag jeg var der, fortalte hun mig en drøm hun havde haft.- Ja begyndte hun: Jeg har haft sådan en underlig drøm:- Det forekom mig som jeg kommer, og går hjem efter, så da jeg drejede om hjørnet dernede, så står naboen (-det var ham der skrev brevet og kastede på vejen) ved sit vindue indenfor, han kalder ad mig, og jeg går jo ind i køkkenet.- Der stod han ved skorstenen.- Han tager en glød med den bare hånd, og siger så værsgod! Jeg trækker jo hånden tilbage og siger: De vil da ikke brænde mig, men han blev ved at nøde.- Jeg blev vred og sagde nej; og søgte at komme ud ad døren.- Det lykkedes imidlertid. Men først så kom han med et glas vin, da jeg ikke ville ha ilden.- Nå men jeg smuttede jo ud. Men han bagefter så stærkt han kunne, så så jeg tilbage. Uf, der havde han Satan ved den ene side, og en stor djævel ved den anden. Så kan det nok være jeg løb sådan, at de ikke kunne indhente mig; men da jeg slap ind af vor dør, og smækkede den i for deres næse, så råbte han, så det rystede i hele huset: Ja jeg skal pine dig!-

Se det var drømmen, nu kommer virkeligheden.- En dag kommer jeg og går hjem, og ligesom jeg drejer om dernede, så står han bestemt inden for vinduet, akkurat som jeg så i min drøm.- Han kaldte.- Nå tænkte jeg, hvad skal jeg nu

gøre?— Jeg tænkte lige straks på drømmen.— Men jeg turde ikke lad vær og gå derind.— Nå men da jeg kom derind, så kasted han sig på knæ for mig, ligesom jeg havde læst i de franske romaner; men da følte jeg rigtignok, at jeg var en dansk kvinde; thi det var så væmmeligt at se, at jeg havde aldrig bleven sådan tilpas før. Men jeg så jo jeg havde magten, og han var en ussel træl, og derfor brugte jeg den også straks.— Han adlød, som en slave.— Da han nu fik en kurv, så spurgte han om jeg da var vred på ham, han bad mig at tilgive sig; for hvad han havde gjort mig imod.— Ja det vil jeg også, siger jeg; jeg var så bange, at jeg vidste ikke hvad jeg skulle svare; men bare jeg slipper fra ham, tænkte jeg så er det det samme hvad jeg skal love, når bare det ikke er at ha' ham til mand; for så er jeg ulykkelig, der fornem jeg. Han tog og skænkede et glas vin og sagde: Vil De drikke et glas vin til tegn på at De har tilgivet mig. Nu kom jo drømmen frem for mig igen, og jeg følte: Jeg skal sige Nej; men jeg turde ikke la' være.— For geværet stod ved væggen.— Jeg drak så; men så pegede han hen på geværet, og sagde: Den dag De gifter Dem er jeg ikke mere.— Se der står det og er ladet.— Nå jeg svared intet; men sagde farvel og gik.—

Da jeg kom hjem begyndte jeg at blive dårlig; det begyndte at pine igennem alle mine årer med sådan en brændende smerte, så jeg tænkte, at det var helvedes pine jeg var kommen i.— Så kom jeg drømmen i hu, og de ord: Jeg skal rigtig pine dig!— Så en dag jeg sad i haven tillige med Mor, så kom han lige uden nogen af os havde set hvordan han var kommen, stod lige for os med en flaske i hånden.— Se sagde han lige så sødt, her er noget rigtig dejligt noget til Dem; jeg kommer til Dem; for De skal have det alene. Vi turde ikke la' være og drikke hverken jeg eller Mor.— Men så snart Mor havde drukket så blev hun ligesom mig.— Han gik jo så snart som han havde fået os til at drikke.— Det var nu ikke andet end en gang han kom så snart han så jeg var i haven. Så tænkte jeg jo rigtignok at han havde forhekset mig, og at jeg havde sluppen, når jeg havde haft samme mod, som jeg havde i

drømmen til at sige nej til alt og løbe min vej, den første gang.- Men nu kan det jo ikke blive anderledes, tænkte jeg, kan doktoren ikke helbrede mig, så skal en klog kone hentes, som kan jage bort, hvad han har hekset mig på det asen.

Nå jeg lod jo så en klog kone hente, da jeg så doktoren intet kunne hjælpe.- Så en dag kommer hun da den kloge kone.- Ja han skal nok komme som har voldt det, siger hun.- Han kom også, men hun gemte hen hans kasketten, den måtte han ikke få med sig, sagde hun, og han måtte heller ikke komme ud hvor han kom ind, han gik så også bort, ud af bagdøren, med det bare hoved, idet han forbandte os, som ikke kunne lade ham være i fred.- Han var på arbejde, langt borte, og så var det jo ærgerligt nok. (Se det var ham der skrev brevet).- Se lad det nu være som det vil med det hele, og lad enhver sige hvad de vil om trolddommen, men sandt er dette, at jeg blev rask, og har ikke fejlet noget siden, og Mor ikke heller.-

Ja, siger jeg, trolddommen er jo til, det har den været lige siden kaldærne³⁾ blev til; og overfor Farao, kongen i Egypten, der stod jo troldkarle tilligemed Moses, og de gjorde jo deres kæppe til slanger, såvel som Moses; men der var det ved det, at Moses kæv åd troldmændenes. Se der er herre over herre, det så vi jo også med maleren.- Og jeg ved, siger jeg, at maleren er født der tværs over for hvor Far han lærte skræderprofessionen, og Far har tit fortalt om en i Odense, der kunne trolddom, Far har set hans bøger, han besøgte ham så tit. Han var en af de bløde folk, han sagde gerne, når folk kom til ham for at få ham til at hjælpe dem: Jeg vil lære Dem det, så kan De gøre det slev.- Men denne er jeg vis på maleren har besøgt. Ja det er indlysende, forsikrede hun.-

Jeg var der engang, mens hun lå, så jeg ved det er sandt, hun var sengeliggende temmelig længe. Men hun kom sig jo igen, som I jo kan forstå, eftersom den samtale jeg havde med hende, hvor hun fortalte mig dette, var efter at hun igen var bleven rask.

Så fortalte hun mig en anden gang: Ja da kapellanen rejste, da stod jeg hernede i haven, og så ham køre forbi. Han så ikke engang til den side, vi vil ikke tale om

at han kom og hilste mig farvel, og jeg havde dog ofret ham mine bedste tanker, og mit hjertes bedste følelse.- O jeg græd, som jeg aldrig før havde grædt og tænkte: Det er dog forunderlig, at Gud la'r mig lide så meget, og er kun endnu så ung, jeg mente dog jeg fortjente lige så godt at få en mand, som alle andre.- Ja, siger jeg, Gud han vil udvirke det bedste i mennesket, og ødelægge det onde; derfor må han tage fat på det, der gør ondt, for det hænger fast i hjertet fra syndefaldet af.- Ja det må vel være Fanden.- Men jeg sørged. Å jeg tænkte: Der er dog ingen så ulykkelig som mig, nu står jeg ene og forladt i denne mørke verden; men så søgte jeg op-efter, og fandt også altid trøst. Så sang hun alle de sange og salmer, som var sørgelige, så sagde jeg: Det er dog underlig at De synger alle dem som handler om sorg, det gør jeg aldrig. Jeg synger alle dem, som handler om glæde.- Ja det var nu sådan hun fandt trøst i bønner, der lå i sangen, om nåde og fred.- Men siger jeg, med hensyn til at fortjene en mand, som De siger, så er det om at gøre at bøje sig for Guds vilje og så på rette sted, der-som hans nåde og velsignelse skal følge med, det er ikke sådan at undvære. De vil ha' en mand, som De synes, efter Deres hjerte; men det er sikkerlig kun efter Deres hoved, og det vil Gud forhindre; thi han elsker Dem med en større kærlighed end De har, eller kan vente af nogen.- Ja det indrømmed hun altsammen; men det var jo en forfærdelig pine at komme igennem.- Ja det forstod jeg nok.-

Så sang hun:

Luk dig mit øje! O hvor jeg må døje,
Dæk mig o jord, og min navnløse smerte,
Briste nu må du mit blødende hjerte,
Her er ingen hvile for dette,
Kun sukke og tårer og klage,
Og mørke og stormfulde dage,
Hvor intet kan tankerne lette.

Hvorfor fik jeg den lod?

At en mand skulle volde slig smerte
En tid, og en anden fryde mit hjerte
Hvad er det da vel så?
Hvi kan det dog ikke forblive,

Som de øjeblikke så søde,
Det første det farlige møde.-
Mon sjælen dog være i live?
Mon det er den, som ikke kan død?
Hvorfor blev ellers jeg fød?

Jeg troed det var så nemt!
Jeg tænkte ej på jeg i sådan en fart,
Skulle lide så grueligen hardt.-
Men er det da så slemt?
O hvorfor må jeg sørge så såre?
Begrave de yndige drømme,
Så søde vemodige og ømme,
Som smilet igennem en tåre.
O skal mine drømme nu død?
Hvorfor blev jeg da født?

O Gud tag mig bort af denne jammerdal,
Lad mig skjules dybt under dens muld,
Lad mit hjerte kun dø, for det er mit valg,
Af smerte er Jorden kun fuld,
Jeg ser ingen sol kun kulsorten nat.
Nu ruger over land over hav,
Ej en planke jeg ser hvori jeg kan få fat
Nu styrter jeg ned i min grav.
Den mand mig forlod, som jeg synes var god
Som jeg mente, den bedste jeg fandt.
Alt hvad jeg har drømt, er nu løgn, og min tro
Er en drøm, ej et gran af det hele er sandt.

Hvorfor skal jeg leve i dette øde land?
Hvor al adel er bare et navn,
Hvor ej findes så meget som en rigtig mand
Der er værd, at vi ta'r ham i favn!
Hvor findes en mand når ikke han var?
Det kan ej selv vismænd forstå,
Ja skjalde bebude: Nu kommer de snar,
Men så er jeg gammel og grå.
O Gud min fortvivlelse knuger mig ned,
Jeg raser, ved ej hvad jeg gør.-
O Gud. O Gud! Hav medlidenhed;
For jeg tror på timen jeg dør!

O giv mig dog freden og hvilen sød
I riget hvor selv du bor.-
O vær min hjælper af al min nød,
som møde mig skal på jord!-

O vær mig nådig i dødens stund,
Og dæk over al min synd.-
Lad ordet af din egen mund
Fortsætte som det har begyndt.-
O lad mig hvile engang i fred,
Når hjertet ophører at slå,
O lad mig vinde din salighed,
Om end jeg ej kan det forstå.

Sådan sang jeg den dag, da han rejste, sagde hun. Nu da jeg har fortalt alt, så er jeg så let, som jeg ikke har været i lang tid, forsikrede hun, da hun var færdig, det er dog forunderlig, jeg kan ikke fortælle dette for nogen ellers.-

Så en anden gang, da jeg var der, fortalte hun igen videre.- Ja da han kom til det ny sted, blev han forlovet med præstens datter og giftede sig med hende.- Han skrev til min broder, at han så lykkelig i sit ægteskab, til mig skrev han aldrig, blot en flygtig hilsen til mig var der i brevet, det var jo så godt som ingenting; men jeg kunne jo se at han ikke havde glemt mig, det var det hele. Men jeg tror nu ikke, han er lykkelig; for deres ægteskab er barnløst, og konen, han har, kan aldrig tåle at se mig.-

Men se nu kommer det forunderlige: Vor præst her han søger nu sin afsked, og så vil kapellanen søge kaldet, hvad skal jeg nu gøre. Konen kan jo ikke tåle at se mig, så kan jeg jo aldrig komme i kirke.- Å det kan blive meget bedre end De tror, siger jeg.- Tror De da jeg får ham, siger hun rask. Nej det tror jeg ikke, siger jeg. O det var ellers det bedste jeg kunne høre.- Ja det forstår jeg nok, siger jeg.-

Så en dag blev det bestemt at kapellanen skulle komme - og holde et møde der i sognet, men så kort før mødet, skulle der så komme noget i vejen, hvad det var, nok er det, han skikkede bud, at han kom ikke.

Den dag sad jeg og hørte hun fortalte igen.- Søger han så sin afsked? spørger jeg.- Nej, såmænd gør han ej, siger hun, han er bleven stemt om. Nå da siger jeg.- Ja hør nu bare.- Kapellanen var for biskoppen og forespurgte om det kunne nytte at han søgte kaldet.- Nej såmænd får De ej, svarer biskoppen, men lægger han til, præsten har heller ikke søgt om afsked, jeg har ingen ansøgning modtaget. Ah der kom han for tidlig, siger jeg.- Ja det gjorde han bestemt, sagde hun. Nu imidlertid blev hun borte en tur, og jeg sad ene, så gik jeg udenfor, der stod hun ved vinduet indenfor i en anden stue, og græd så tårerne løb ned ad hendes blege kinder. Da var det tyve år siden hun kom til at elske kapellanen, endnu var han ikke glemt. Det er sandt hvad Barfod⁴⁾ synger om den danske kvinde tænkte jeg:

Et voks hun er, men fatter
 en tanke hendes sind,
 hun slipper den ej atter
 med roserne på kind.

Hun holdt rigtignok fast på sin første kærlighed.-

Det forunderlige

I søndags holdt kapellanen alligevel sin tiltrædelsesprædiken i sognet, hvor hun bor.- Hvordan var det? Jo se, provsten døde, og sogneboerne skrev under ansøgningen.- Nå der er dog noget og sker, skønt biskopperne spår! Jo menneskene spår, men Gud han rår! Mon hun nu kommer i krike? Jeg kunne dog ikke vide det.- Ja jeg har ikke talt med hende i to år.-

Det værste jeg har hørt

En dag jeg sad ude hos Jens Hansen, så siger den gamle, konens moder der i huset, til mig: Ja nu har jo din kæreste fået et barn.- Det skar i mig.- Hvad mon det skulle være for en, spurgte jeg så jævnt.- Jomfru Kjær svarede hun.- Å moder, sagde konen, du er også en sær en.- Ja sådan siger folk.- Det kan jeg jo umulig tro, svarede jeg, jeg har da aldrig hørt mage. Skulle det være sandt, det er dog det grueligste, jeg endnu har hørt. Sådan har folk ellers sagt en gang før, sagde jeg! Men da var det løgn, og hun skal endda have svaret dem som spurgte hende:

Ja såmænd har jeg så! Jeg kan ikke begribe at det kan ha' rimelighed.

Da de så hørte, at jeg ikke kunne tro det, så snakked de ikke mere om det, og har heller ikke gjort siden. Men så en aften fortalte moder det samme, så jeg ved ikke hvad jeg skal tro.- O Gud er det sandt, så kan jeg dog ikke begribe, hvem der kan holde fast på sin ære. Ja de sagde endogså at hun ingen fader ville nævne, og ingen fader ville have til barnet, thi der havde været en og melde sig, som havde en arm; men ham viste hun ud.- Ja Gud er det sandt, så tilgiv hende, jeg syntes hun havde døjet meget for sin finhed; men det forslår så ikke, det forstår din kærlighed bedst.- Ja, O Gud! Led os ikke i fristelse! Jeg er en stakkels synder selv, lad mig ikke dømme de faldne kvinder, det forstår du bedst.

Det er jo nu efter vor opfattelse et fald, når de får børn, og har ingen mand, efter den lov som gælder for hver mand i landet. De skal først være hvad vi kalder ægteviiede, først da kan vi kalde barnet ægtefødt, og undlade at kalde det et fald.- Men derfor vil vi alligevel tage så kærligt på de mennesker som sligt vederfares, som vi kan, men betragte det anderledes kan vi ikke.-

Ja Gud give den dag måtte komme da jeg kunne skrive: Dette her sidste er løgn fra ende til anden, jeg skulle gøre det med den største fornøjelse. Men et er der og kommer for mig: Hvorfor har jeg aldrig kunnet komme til at lide hende i de mange år.- Har hun alligevel noget ved sig, som jeg ikke kunne se, men jeg dog havde en følelse af, der stødte mig bestandig tilbage. Hvorfor lover hun mig å skrive mit brev af å sende mig, men gjorde det ikke?- Hvorfor går hun herhen til mig, da hun ha' holdt op med sin skole - hun holdt nemlig pogeskole - å loved mig alle sine læsebøger, men holdt det ikke?

Hvorfor beder hun mig om a' jeg ville se en dreng, som hun underviste frit, for a' jeg skulle bedømme ham?- Og dog ikke kommer.- Er hun en fantast? Helt falsk kan hun ikke være.- Men tror, at hun har gjort det med det samme når bare hun har sagt det? Det la'r det jo rigtignok til.- Ja hænger det sådan sammen, så Gud ske tak, at jeg slap for at blive hendes mand; så ha' jeg været ulykkelig, troede jeg fik en kvinde, så var det kun et skin.-

Gud give jeg kunne skrive at dette var løgn fra ende til anden, jeg skulle gøre det med den største glæde - det er vist.

Ja - det er desværre sandt - at Vilhelmine fik et barn!- Hun skrev selv i avisen, at hendes kære Hans Evald var død 1ste pinsedag 1879.- Hun skrev "at Vorherre havde forundt hende at være moder i 17 måneder; men nu står hun ene tilbage med sin store sorg, og at hun snart måtte følge efter. Det var hendes trøst.-

Jeg har rigtignok aldrig i mine dage set et sådant dødsstykke, og jeg tænkte: Hvorfor skal dog hele landet - eller folket - vide at du har fået et uægte barn, det måtte du heller skamrødme over i en mørk krog og ikke udbasune sådan noget! Dumhed!- Det grænser til vanvid!- Hun ville ingen fader ha' til barnet - blev der sagt - hun havde ingen mandsperson haft med at gøre.-

Topmålt dårskab!-

Jeg traf hendes stedfader i Nyborg i dag. "Vi har haft dødsfald hos os - siger han". - Ja, det har jeg set i avisen siger jeg.- Men hvordan hænger det sammen - hun er jo ikke gift?- "Gift!- Nej" - Hvem er det? spørger jeg. "Å det er en med en arm, der tjente for kusk hos provsten, så blev han kolportør; og nu har vi ikke set ham siden barnet var i kirke."- Det var hele vor snak. Se det er den rimeligste grund - hvorfor hun har skreven dødsstykket i avisen, at hun vil ramme ham med det, a' han skal komme tilbage når han ser det.- Anden rimelig grund kan jeg ikke finde.- Som jeg sa' til en kone i Nyborg - samme dag - der lo a' et å sagde- "at hun troede at være jomfru Marie."-

Ja - en forfærdelig idé; men som der desværre er flere om at have.- Gud ske lov at han frelste mig af dette garn.-

Jeg har altid funden noget frastødende straks efter det tiltrækkende - jeg vidste aldrig hvad det var - nu ved jeg det - Gud ske lov!- Det har jeg aldrig kunnet tænke mig før nu.- Men når jeg ser kendsgerninger, så er jeg nødt til det, hvor hårdt det end er; men - måske karlen har skylden alene.-

Men det er svært at se den ene pige efter den anden falde, å kan intet gøre for at rejse dem. Gud give at den gamle æresfølelse må komme til at herske, som vore nordiske forfædre priste i sagn og sange. De ville heller død end nogen skulle få at vide at de fik et barn uden at være gift.- Hvor skal jeg finde en ægte nordisk kvinde?- Det er mit spørgsmål.- Ja, der er mange.- Det tænkte jeg hun var.- Eller nordiske helte i det stykke.- Jo der er også mange - men det var han ikke i det mindste i det punkt. Konen i Nyborg sagde:- "De er så falske at de ikke bryder dem det mindste om hvad de siger"!

Og jeg siger og skriver: De mennesker der ikke har agtelse for deres egne ord, de har ikke agtelse for nogen ting.- For bryder de dem ikke om det små, hvor kan de så bryde dem om det store.- Ja - det var jo rigtignok en forfærdelig ende denne historie fik; men jeg kan ikke gøre for at det er kendsgerninger, og det er jo hårdnakkede krabater.- Det er ikke en verden jeg har tænkt mig, så begivenhederne kan kommanderes sådan, at de alle sammen lystrer min pibe.- Nej - det er den nøgne virkelighed:- En yndig, ung, smuk pige, elsker en mandsperson i sin ungdoms morgenrøde; men får ham ikke - ja det er nemt sagt "fik ham ikke" og er så ødelagt for hele sit liv. Hendes slægt har jo vist nok pjanket med løggen og ment det var en nødvendig ting at bruge her i livet; men fik så til sidst den sørgelige erfaring, at den er en fordærvende gift. Forunderlig er det, at kunne stå lige til han kom tilbage. Hidtil har hun opholdt håbet om at få ham engang til sidst, men det håb har hun vist nok opgivet, og så faldt hun lige for hans næse, og han kom til at døbe hendes barn, mens han står barnløs med den fine frue. Jeg henstiller nu til rettænkende folks eftertanke.- Mon hun bærer skylden alene? Mon ikke også den har nogen skyld som forsmår et elskende hjerte, og lader det omtrent knuses uden så meget som at give et suk. Ja jeg syntes Vorherre har talt til ham på denne stumme måde: Se det er facit af dine regnestykker min Far! Men jeg vil nok tro at Vorherre har lagt hindringer i vejen for, at præsten ikke fik denne; for hun kunne slet ikke tåle

at blive præstefrue. Nej hun kunne bedst tåle at lide og falde, så får hun vel at se: Mennesket er kun støv og aske, og så frelses hun af Guds uendelige nåde og kærlighed. O Gud lad det ske med os alle.

Senere tilføjelser:

Vist er det, at hun har kun vist sig overfor mig, i alle de mange år vi har omgåedes hinanden, i kvindelig, jomfruelig blufærdighed og renhed, så I må på ingen måde lægge anden mening ind deri.

Hun døde i januar 1909. I dag den 29-1 blev hun begravet. Jeg fulgte.

DEN UBEKENDTE

En dag jeg rejste med jernbanen, og var lige kommen ind i en af vognene så jeg at jeg var lige alene derinde. Men jeg fik knap tid til at tænke færdig, på denne forunderlige tildragelse, før en pige kom ind ad døren, som jeg sad ved. Hun blev temmelig sikker meget forfærdet, over at befinde sig alene med en hel fremmed mand. Men hvad var derved at gøre, de lukked hende ind lige som fårene, og smak døren i for hende, så var hun jo nød til at være der, stakkel. Hun blev lige så forbavset, som mig, så her er to forbavselser i steden for en.

Hun ville ikke engang sætte sig ned, men blev stående ved det modsatte vindue, og vendte ryggen til mig.- Ja, tænkte jeg, jeg ser også ud ad vinduet, altså vendte jeg også ryggen til hende. Nu skal vi så se hvem af os der kan holde længst ud.- Jeg så hende alligevel, jeg vendte ryggen til hende.- Et øjeblik stod hun således, men så fornåm hun, at jeg så ikke efter hende, så blev hun nysgerrig efter at se hvad det var for en. Hun mente nu straks, at jeg så på hende af alle kræfter; men da jeg vendte ikke mit ansigt imod hende nu, troede hun at jeg ikke så hende, og så blev hun dristig. Så vedblev hun at se på mig, og det så fast, at det syntes aldrig at skulle få ende; så jeg behøver kun at se med et halvt øje, for at få at vide hvad hun tænkte om mig. Ja jeg havde for længe siden mærket, at hun var langt mere end enhver anden, jeg før havde set.- Men jeg havde aldrig set hende før, og så var jeg forsigtig.- Jeg så bestandigt ud ad vinduet.- Da vi så kom til den station hvor jeg skulle af.- Så kørte hun bort med toget, og - tog mit hjerte med sig.- Ja på det blik hun gav mig, så jeg også nok, at hun lagde sit hjerte.

Men hvad kunne det nu hjælpe. Når jeg nu sætter mig derhjemme, så var hun alligevel borte. Her i verden et sted er det jo, men hvor, at hun har hjemme, det blev nu det spørgsmål, hvorover jeg grundet både nat og dag.- Der stod et stort spørgsmålstegn for mine øjne altid, og jeg kunne intet udrette uden jeg fik det besvaret.- Gud hvor skal jeg dog gå hen? sukked jeg.-

Jeg fortalte for mor, hvad jeg gik og tænkte på, for hende har jeg aldrig kunnet skjule noget for, og det vil jeg råde enhver til at fortælle sådan noget for hende, hun er erfaren i det som vi er uerfarne i, og hun vil al-

tid have et godt råd at give sit barn, hvad kan hun ikke give?- Hun råded mig til at se tiden an om ikke det ville blive borte af sig selv; men ville det ikke det, ja, så var det hende, som skulle være min livsledsagerinde, og så hjalp den almægtige Gud os nok, at vi fandt hinanden, om vi så boede ved hver sin pol.-

Se sådant et ord er mere værd end 100.000 rdlr. Ja det tror nu den pengegerige ikke; men det er også det samme. Det taber ikke i værdi for det. Og det gjorde jeg, og det har ikke tabt sin værdi, endskjønt det er 20 år siden jeg lærte det.- Det taber ikke sin værdi, om jeg blev 100 år gammel, og det vil have værdi så længe verden står. Brug det kun, det slides aldrig op, eller formindskes.-

Så havde jeg en nat, nogen tid derefter, en underlig drøm:- Det forekom mig at der blev sagt til mig: Det er en englænderinde!- Så sagde jeg til moder: Jeg kan ikke glemme hende!- Nå ja, så led hende op, eller vent til du træffer hende igen.- Ja mor, siger jeg, vente til jeg træffer hende, det syntes jeg nu ikke jeg kunne. Ja, siger hun så, hvordan vil du da bære dig ad?- Jeg synes du er nød til at vente til du træffer hende.- Ja mor, du forstår mig godt, jeg mener jo at jeg vil helst begynde straks at lede efter hende; for jeg synes ikke at jeg kan vente til jeg, af et såkaldt slumpetræf, støder sammen med hende.- Ja min kære søn, siger så min mor, du skal vide, at hun er lige som du, hun længes også, og den vil bringe hende til at søge imod den side du er ved, og du søger også imod hende, altså må I nødvendig støde sammen. Det er naturens lov, som Gud vor skaber har stadfæstet.- Han har jo vist dette utallige gange, det ved du jo godt.- Ja det er sandt alt sammen, siger jeg, men - Ja, men, afbrød mor mig, jeg ved nok hvordan det er fat med dig, men forhast dig ikke, så kommer den dag, at hun la'r dig høre, at du kunne ha' ladet være at løbe det halve land efter hende, hun løber ikke et fjed.- Jeg ved du er uheldig den dag hun siger dette, og derfor: Giv tid, og hvad du drømte skønt, du skal i sandhed skue⁵) Lad du hende løbe den halve vej, så har I intet at lade hinanden høre, det gør hun nok, når bare du giver tid. Det kan du stole på at jeg ved af erfaring.-

Ja jeg følte, at det var sandt alt sammen, men hvor skul-

le kunne vente år og dag. Det syntes mig at være umuligt, men jeg troede bestemt at mor havde ret, så ville jeg prøve derpå, og så sagde jeg det til mor, og så gik jeg ud i marken, for der at få mine tanker i en anden retning, eller i det mindste blive glad ved dem jeg havde.- Komme bort fra de tanker jeg havde, det var nu umuligt, om jeg så rejste jorden rundt, så ville de der følge med mig. Så andre var ikke muligt at få, men blive glad ved dem jeg havde, det var umuligt; for jeg tog mig for, så snart jeg kom langt ud i marken, at bekende den pagt, hvorpå jeg er døbt, og alle onde ånder flyer på minuttet fra mig, jeg kunne ordentligt se at de løb så de var lige ved at falde og brække deres hals.- O Gud ske lov, sagde jeg, af hjertens grund, nu ser jeg hende smile til mig fra det fjerne, beredt til at løbe i min favn.- O nu er der intet i vejen for at jeg kan vente om det skal aldrig være så mange år. Det var dog forunderlig, at jeg kunne være så bekymret, nu ser jeg bestemt, at alt hvad der er til mit gavn, og til min himmelske faders glæde, det både kan og vil han give mig, så sikker en tro fik jeg nu, nej det er sandt, den sov kun, og den vågnede, da jeg fremsagde bekendelsen, med lydelige ord. O Gud gid jeg dog kunne fastholde ånd, men jeg er kun som en si eller en pose fuld af sand.- Om aldrig der bliver vandet så tit så løber det dog igennem. Gud gør mig fast, som den frugtbare lerjord.-

O Gud lad mig blive en frugtbar jord.
Kald alting til live med dit almagts ord.

Den kærligheds plante fra Edens bed,
Med kræfterne vande, som gør besked.

Den genfødte spire, kaldt kærlighed,
O lad den gro vider i herlighed.

Mit ønske hernede lad blive opfyldt,
Berøv mig ej freden, som jeg har forskyldt.

Men give mig den lykke som aldrig forgår,
Og lad mig dog smykke til evigheds år.

Så jeg kan i døden beholde dit ord,
Og altid i nøden, ty hen til dit bord.

O Gud lad mig finde en plads i dit hjem,
Hvor engle er inde, og du iblandt dem.

O måtte jeg da finde, hvad i drømmen jeg så,
Den kæreste kvinde, jeg nu tænker på.

Ja det er ingen sag når anden besøger os; men når vi igen bliver ene så kniber det, det ved I jo godt, som har været besøgt, og andre fortæller jeg ikke for.-

O, så blev jeg dog så ene, så ene, hvad skal jeg dog gøre, tænkte jeg, jeg kan ikke sådan vedblive at gå, uden at gøre noget for at finde hende.- Til disse betragtninger kom jeg en dag, jeg gik alene ude i marken, en måneds tid efter hin dag jeg havde det gode møde med den himmelske vogter. Jeg kastede blikket først indad i mit hjerte, og følte endnu den kærlighed lige levende, som fra den første dag, at den vågnede.- Dernæst så jeg ud i den vide verden, men ikke kunne jeg i syd, nord, vest eller øst opdage en eneste stjerne, der kunne vejlede mig i denne ægyptiske nat.- Men hvad var herved at gøre, andet end ty til mor igen.- Nu havde jeg jo nok Vorherre at bede til, allerbedst herude på den åbne mark, vidt til vægge og højt til loftet, mindst udsat for at blive forstyrret af al den buldrende larm i verden, men alligevel trænger vi til et menneske og åbne sit hjerte for, og derfra få et godt ord, til at bære oppe på den mægtige flod, hvorpå vi sejler til velsignelsernes hjem. Thi Guds ord, og svar, kommer væsentlig igennem menneskers mund, hvilket alle menneske kristne ved, eller får at vide. Ja derfor var det første jeg bestilte, nemlig at gå hen til moder og klage min nød, som mens jeg var lille.-

Lykkelig det barn, som kan dette. O hvor går det til i verden, på dette punkt. Barnet bliver i almindelighed fejret af.- Det bliver regnet for hekseri, og ikke værd at værdige et ord, langt mindre gerning. Det er noget som forældrene mener at have ene magt over, og så viser børnene dem at det er løgn, og børnenes liv bliver, så vel som forældrenes, en løgn fra ende til anden.- Ja Gud bedre os alle sammen, syndefaldet er skyld i al vort roderi, vi ligger på knæerne og roder os igennem verden, og tro så endda at være ridende på den høje hest. Ja i indbildningen.- Men vi rider ikke langt i indbildningen; det må I tro inden I vil eller ej, når I har prøvet alle de kunster der er til, og endda finder Jer liggende på knæerne, slagne og udplyndrede af røvere.⁶⁾ Det kan I stole på jeg ved.-

Men ja, jeg kom så hjem, og klagede min nød for mor.- I tror måske at hun kaldte mig et tosset hoved, og så

noget mere af samme pøl. Nej I kan tro mor i mund var ingen rendesten.- Nej hun gav mig et godt råd, den dag som altid. Hvad råd jeg fik?- Ja nu skal I få det at vide.-
Ezr nu, sagde hun, du siger, at du kan ikke glemme hende, det er nu et helt godt tegn på, at du vil blive en trofast mand; men glem hende så heller aldrig, når du engang finder hende, så er du en god søn og skal få min velsignelse førend jeg dør.- Men har du tænkt på, at du kender hende ikke, og du ved ikke, om hun tror på Vorherre, gør hun ikke det, så er du mere ulykkelig, som om du aldrig fandt hende. Det ved jeg.-

Jamen, ser du mor, siger jeg, du er dog ikke ulykkelig fordi far ikke troede, da du fandt ham, det ved jeg, for det gør han nu, og det gør også hans børn. Her syntes jeg at have sagt noget meget slående; men det forslog ikke.-

Ja min kære søn, svarede hun mig, men ser du, jeg troede ikke heller, det har du vist glemt; og så var vi lige børn. Nej min søn, tag aldrig nogen i den tanke at du kan glemme hende, thi det vil du bittert komme til at fortryde. Tag ingen, før du ved at hun tror på Vorherre, på samme måde som du, ellers glemmer du hende, og det lige så sikkert som du tog hende.-

Ja hvad skulle jeg svare hertil?- Ja, jeg tav, og tørrede mig om munden.- Jeg ledte efter et skriftsted, som apostlen Paulus har skreven, det har jeg siddet i 2 dage for at lære, og måtte sidde efter for at lære det om igen; men nu kunne jeg bestemt ikke huske det igen, det ville jeg ellers have slået mor med, men det blev så ikke til noget.- Jeg måtte nøjes med at tie, og spurgte så mor hvad hun mente jeg skulle gøre?-

Ja, da du ikke kan glemme hende ej heller opgive hende, så er det mit råd at du ser at finde hende, og fører hende hjem som din hustru.- Se det er det bedste råd, du kan få af din moder, min kæreste søn. Jeg ville dog så inderlig gerne se dig glad inden jeg lukker mine øjne, og jeg ville også gerne se min søns hustru, og give hende min velsignelse, førend jeg dør. Det kan du tro.- Rejs du med Gud og led hende op, han hjælper dig nok at finde hende, det er mit håb.- Men spørg hende først og fremmest om hun tror på Vorherre på samme måde som du, så kan du

spørge hende om hvad du vil næstefter, men glem endelig ikke at gøre dette først, så indestår jeg dig for at du skal aldrig fortryde det, enten du får hende eller ej, men tag hende ikke, dersom du fornemmer, at hun ikke tror på samme måde som du.- Lad alle indvendinger herimod forstumme, de er ikke en pibe tobak værd allesammen, langt mindre med, det ved jeg.- Jeg har endnu aldrig set et menneske som satte sligt et spørgsmål sidst, uden at det kostede dem hele deres livs glæde, de fik vel den glæde at se dem frelst tilsidst; men det kunne de have fået at se, uden at indgå i ægteskab med dem. Lige børn lege bedst sammen, det er min tro, det gælder om at leve og lege og arbejde; men ikke om trætte og slagsmål. Det fører til en anden valplads end ægttestanden, det ved jeg bestemt, om så hele verden siger nej.- Jeg kender dem der var hinandens lige i det indre, i det ydre har det intet at betyde, som sagdes ved gravens bred: Vi har aldrig været uenig om noget, og når vi spurgte deres børn, når forældrene ikke hørte det, om det var sandt, så sagde de ja, men jeg har aldrig hørt en eneste, som var hinanden ulige i det indre væsen, at de var enige om nogenting. Se det er den nøgne sandhed, min kære søn.- Ja ja mor, sagde jeg, jeg skal prøve dine ords indhold til det yderste, jeg tror dem; for du har aldrig narret mig, hverken for spøg eller for alvor, det er sikkert nok.-

Det første jeg nu bestilte, efter at ha' talt med mor, det kan I vel vide var at finde de bedste klæder jeg havde, og så komme afsted.

Men hvor i al verden skulle jeg henvende mig og spørge efter hende, jeg vidste ikke hvorfra hun var, vidste ikke hvad hun hed, eller nogenting, det var jo det tossede nogen havde hørt.- Men det kunne ikke hjælpe, jeg kunne ikke glemme hende, hendes billede stod for mig, alle vegne hvor jeg var, jeg elskede hende så inderlig, at intet i verden kunne sammenlignes med hende, ej heller var der nogen pige på jorden, der havde gjort et sådant indtryk på mig, som hun.- Hun var den bedste for mig på hele jorden, så måtte jeg dog prøve at finde hende, jeg havde jo min moders ord for, at hun også ville lede, og vi skulle mødes på halvvejen.- Nå fremad! lød det, frisk mod! herr

Sørensen,⁷⁾ du finder hende nok.- Jo Gud give det, tænkte jeg.- Men lød det inden i mig: Dersom du nu skulle komme til at gøre dig lige så stor ulejlighed for at komme af med hende igen, så var det dog bedre at du blev hjemme, og spændte hestene for ploven og rejste ud at pløje, thi det var der uden tvivl den største fordel ved.- Ja det er rigtigt nok, svarer jeg mig selv; men jeg vil alligevel heller opleve denne roman, om også jeg skal begynde 30 års krigen, alt materielt, om det så er en tønde guld, kan ikke opveje noget imod en dejlig roman, så kan I sige hvad I vil.- Så tør alle røsteme stille, og tænkte vel-sagtens ham er der ingenting der kan hjælpe på; her må vi heller holde borte, og gå til hans nabo. Fremad, lød det igen, søg dit hjertes ideal, ellers får du aldrig en glad time. Nå, tænkte jeg, ja det er den mening i, altså fremad.-

Nå ja, det var jo det bedste, at jeg søgte jernbanen; thi der havde jeg set hende første gang, så kunne det jo også være at jeg kunne få hende at se den anden gang. Jeg kom jo så til stationen, løste billet, og håbed på hun skulle komme ind ad døren, som forrige gang; men nej, det sker kun en gang. Jeg kom godt nok til at sidde ene i et rum; men der var ingen flere, og som følge deraf var der tomt så det kunne forslå noget.- Men da jeg nu kom til stationen hvor jeg havde tænkt at stå af, kom jeg i tanker om at her var jo en dejlig anledning til at spørge togføreren om noget.- Her siger jeg, da jeg havde opdaget, at det var den samme; kan De ikke mindes, at der i fjor ved denne tid, sad en herre og en dame alene i en kupé?- Jo, svarede han, det mindes jeg nok.- Ja, herren var mig, men damen hvor er hun?- Han gjorde store øjne, ved dette spørgsmål, men jeg tænkte, om også du ler, får det være det samme, når bare jeg kan få mindste fingerpeg.- Hvorfor vil De vide hvor damen er, sagde han. Jo, for jeg vil gifte mig med hende, svarede jeg.- Det var som lynet havde slået ned lige for hans næse, så forbavset blev han.- De vil gifte Dem med hende, siger De, var det da Deres forlovede?- Nej, jeg så hende første gang, sagde jeg.- Nå nu forstår jeg Dem, sagde han og snilede, De blev forelsket dengang, og nu vil De lade hende op, ja det bliver besværligt.-

Mener De, sagde jeg troskyldigt. Men ved De ikke hvor hun blev af? spurgte jeg.- Ja, jeg vil sige Dem hvor hun stod af; men mere kan jeg ikke; for jeg ved det ikke, svarede han.- Så fik jeg det at vide, og så kørte jeg videre.- Jeg kom endelig til den station, og der stod jeg altså af.- Togføreren hilste farvel, og ønskede mig en lykkelig rejse.- Ja Gud giv det, tænkte jeg.- Om nu også menneskene er i deres rå tilstand, når der er tale om kærlighed, så bliver de dog så bløde, jeg kunne se på hele hans færd, at han var gennemtrængt af det ønske: Gid han må finde hende!

Så bruste toget afsted, og jeg stod på vejen, og betænkte mig, hvilken side jeg skulle gå til. Da ser jeg pludselig en pige komme fra den modsatte side. Nå, tænkte jeg: Her kommer hun nok.- Jeg blev stående til hun kom forbi.- Nej det var en anden.- Når jeg havde vist hendes navn så kunne jeg dog ha' spurgt efter hende, men det vidste jeg jo ikke, så kunne det jo ikke hjælpe. Men i lav med pigen. Men jag, tænkte jeg, når hun nu kommer ud fra stationen.-

Hør min pige, begyndte jeg, hvorfra er De? Jeg er her fra byen, svarede hun.- Så kan jeg vel få lov at følges med Dem dertil, sagde jeg. Jo, det kan De godt sagde hun, hvorfra er De? spurgte hun.- Jeg sagde det.- Så begyndte jeg at fortælle hvorfor jeg rejste, og min hele roman.- Jeg tænkte som så: Pigerne holder meget af romaner, såvel som jeg.- Og det kunne være hun havde hørt fortælle, at en pige sad ene med en karl i en jernbanevogn, så var det uden tvivl den jeg søgte.- Det De der fortæller, har jeg hørt før, begyndte hun, men jeg kan ikke huske hvor det var. Nå, har De det, siger jeg, så må hun være her tænkte jeg.- Kan De ikke huske, begyndte jeg igen, om det var en pige der fortalte det.- Jo, det var det, svarede hun, og hun sagde: Kunne jeg finde ham igen, så skulle jeg dog spørge, om han var gift. Nå sagde hun det, sagde jeg.- Hun er altså ikke gift?- spurgte jeg. Nej hun er ikke, svarede hun.- Kan De ikke huske hvem det er, spurgte jeg?- Jo jeg kan, sagde hun, når bare jeg tør sige det.

Hvorfor tør De ikke sige det? spurgte jeg.- Fordi hun har forbudt mig det, svarede hun.- Nå, siger jeg, for mig kan De jo nok fortælle det; for De ved jo at jeg vil ingen fortræd gøre hende, det har De jo nok forstået.- Ja vist så, sagde hun; men det kan ikke hjælpe Dem noget, for De kender hende jo ikke, sagde hun og så så mildt, men nu skal jeg gå indenfor og kalde hende ud, når vi kommer der forbi.- Tak, sagde jeg, og var så glad, som jeg aldrig havde været før.-

Men da vi kom ud for gården, hvor pigen gik ind, jeg fulgtes med, så begyndte det at trykke for hjertet, noget jeg aldrig havde fornået før.- Det er dog sært, tænkte jeg, nu holder jeg dog så meget af hende, og nu tør jeg dog ikke se hende, når det kommer til stykket.- Skal jeg nu rende min vej, tænkte jeg.- Nej hør nu min ven, siger jeg, og banker mig selv på panden, det havde jeg jo lov til; for det var min egen. Vil du nu være en nar, din usle pjalt, det havde jeg da lov til at sige til mig selv, hvad er det så for nogen snak, at du holder af hende, mer end af alle på jorden, du holder kun af dig selv. Det er hele stadsen der blev tilbage.- Nå, der kom begge pigerne ud ad porten.- Hun er rigtignok sikkerst af alle dem jeg har truffet på, tænkte jeg.- Der er hun, sagde det igennem liv og sjæl.-

Så snart hun kom så nær at jeg kunne se hendes ansigt, O Gud, giv mig mod, det var alt det jeg kunne få ønsket, til hun stod lige for mig. Hun blev så rød, som en rose, da hun så hvem det var.- O hvor hun dog er køn, tænkte jeg og selv min frygt var borte.- Denne pige, begyndte hun, kaldte mig ud; for der var en som ville tale med mig, men jeg havde aldrig tænkt, at det var Dem.-

De havde måske heller ikke troet at se mig mer, svarede jeg.- Nu stod vi ene, den anden var forsvunden, det var en rigtig god skælm.

Jo, svarede hun, det har jeg troet, men nu var jeg lige ved at opgive det. Og lige ved at glemme det sagde jeg. Nej, svarede hun, det havde jeg aldrig. Ja der var det en stor glæde for mig, sagde jeg, at De dog mindes det korte men dejlige møde.

Men nu er det første spørgsmål til Dem, begyndte jeg igen: Er De forlovet?— Nej, svarede hun kort og bestemt.— Ja, så gætter De måske hvorfor jeg har ledt Dem op, jeg har ikke kunnet glemme Dem mer, skønt jeg har prøvet derpå mange gange; men jeg har nu efter sådanne mange forgæves forsøg, besluttet at lede Dem op, for om muligt at få ro.— Jeg har besluttet at spørge Dem, om De vil være min hustru, for Gud og mennesker, det er min faste beslutning, og efter samråd med min moder, som er enke, og som selv ønsker en sønnkone.— Hun elsker mig højest af alle kvinder på jorden, og vil gerne se mig lykkelig inden hun dør.—

Men hun gav mig det råd, at jeg allerførst skulle spørge Dem, om Deres tro, for at jeg kunne vide om vi troede ens, og på samme måde, ellers vidste hun, at jeg aldrig ville blive lykkelig. Nu er det altså mit spørgsmål, hvordan tror De, at et menneske skal tro, for at blive frelst fra alt det onde, og komme hjem til vor himmelske konge, tilligemed hele hans menighed; for der at blive glad og lykkelig, og få alle vore søvn og vore længsler stillet?

Ja, sagde hun, og drog et langt suk, det var ellers to store spørgsmål, der blev mig stillede, og jeg ved knap hvad jeg skal svare.— Men med hensyn til det første, da kan jeg svare, at der har ikke gået en time siden vi mødtes, uden jeg har tænkt på Dem, og længtes efter Dem, og jeg har også uafsladeligt ledt efter Dem i lige så mange, men med hensyn til det andet, bliver det vanskeligere; for det har jeg aldrig tænkt mig, at det ville blive stillet til mig, og allermindst af den jeg gav mit hjerte den dag.— Jeg er kun grumme ung, kun 18 år, og har derfor ikke rigtig forstand på andelige ting; men så meget kan jeg sige, at ingen dag i mit liv var så hellig for mig, som den dag da jeg bekræftede mit dåbsløfte 1ste søndag efter påske.— Så den pagt Vorherre har sluttet med mig i min dåb er noget af det kostbareste jeg ejer, og jeg ved, når jeg taber den, så er jeg evig fortabt med det samme.—

Nå ja, siger jeg, der er jo egentlig svar nok, på mit spørgsmål; men der er dog en ting til, og det kan gerne blive det vigtigste; forudsat at det skulle forårsage strid mellem os engang, tidlig eller sent. Og det er hvordan De opfatter syndefaldet, for at vi alle ere synd-

ere, og ikke kan frelse os selv, det tror De, kan jeg høre.- Men hvordan tror De mennesket kan frelses, og de faldne engle kan ikke?- Ja det kommer vel af, at de faldt for dybt.-

Ja det er rigtignok. Mennesket blev menneske, men englene blev djævle.- Der er altså noget paradisisk tilbage i mennesket, og rundt omkring på jorden, noget som Gud elsker og forsvarer, og som vi også må elske og skal forsvare, nemlig alt hvad der kan kaldes hjerte.- Ja det er jo det for det første, den kærlighed eller den følelse som vågned hin dag, og som ikke kan dø, trods al den umage der gøres for at få den dertil. Og så er der alt det som denne følelse hænger ved, og som den kan optage i sig, og forflytte til det evige hjem.- Ja det tror jeg også, svarede hun.-

Ja så er vi enige sagde jeg, og så gav mor mig det råd.- Er hun således, så opsøg hende, og gift dig med hende.-

Ja, kære ven, hvor meget jeg end ønsker det, og har vedbleven lige siden vi mødtes, så kan jeg dog ikke følge med straks, ej heller så meget snart; thi jeg har en gammel fader, som jeg ikke kan forlade; før han dør, det er et bestemt løfte, jeg har givet ham, og det bryder jeg aldrig.- Ja, min kære pige, siger jeg, det forhøjer min kærlighed og ikke andet, jeg skal med glæde vente så længe det skal være, når bare jeg ved, at jeg er elsket, og at jeg skal skue hvad jeg sødt har drømt.- Ja, så snart som det på nogen måde kan lade sig gøre, skal jeg følge Dem, om det var til verdens ende, ja meget længere, som jeg håber. Men indtil da, betragter jeg mig fri, på samme måde, som hidtil, men mit hjerte har jeg givet Dem den dag, og det er mig så stor en glæde, på min tunge vej, at jeg nu ved, at det ikke er forsmået, men er i gode hænder.- Tak fordi De kom, jeg skal aldrig glemme Dem, om også jeg dør, så vil dog tage Dem med mig ind i evigheden, og jeg skal være den første der kommer at tage imod Dem, når De kommer. Farvel min inderlige elskede ven, vi ses nok engang igen. Og så gav hun mig begge sine hænder og lagde sit hoved ved mit bryst, og græd stille. Et øjeblik efter var hun forsvunden.-

Der stod jeg så ene igen, men dog så lykkelig og glad, og jeg takkede Vorherre for al sin kærlighed til mig ar-

me.- Ja det smelted vist mit hjerte, og mine øjne blev våde, det var så sødt at vide sig elsket, både i himmel og på jord, og har dog fortjent så lidt, jeg arme stakkel. Det var dog underlig hun spurgte mig ikke efter hvor gammel jeg var.- Ja hun må jo ha' vidst, at det er kun kroppen der er forskel på, hjerterne er der ingen; for de ældes ikke, men er evig unge barnlige, er de ikke det, så er de forheksede, forfængelige, fordrejede, forsvunden i verdens forgængelighed, eller hvor de er blevne af, Vorherre hjælpe os allesammen, at vore stakkels hjerter ikke skal tabes, og vi få et af sten i stedet, som vore fædre sagde, at rimturserne⁸⁾ havde, men at vore hjerter må blive ved at være bløde, og opofrende, som hos Hagbart og Signe, der fulgtes ad i verden og ind i evigheden.-

Sådanne tanker havde jeg mens jeg gik tilbage til stationen.- Da jeg nu stod uden for den kasted jeg blikket tilbage, for om muligt at opdage noget af den by, som jeg nylig havde forladt, og hvor min elskede pige havde hjemme, men jeg kunne ikke se noget, for nu var det bleven bælgmørk nat.- Jeg stod der så ene, og der var der noget fulgt med mig, der gjorde mig så usigelig glad.- Jo det bedste hun havde var ligegodt fulgt med mig, men jeg havde også ladt noget tilbage, skønt min krop var godt nok fulgt med, det kunne jeg da mærke: for jeg var bleven så forfærdelig træt.

Imidlertid gik jeg ind og satte mig i ventesalen; for at vente efter næste tog.- Imens jeg sad der kom den tanke frem med stor magt: Men nu er jeg da en dumrian, jeg spurgte jo ikke efter hendes navn, ej heller hendes faders, så kan jeg jo ikke engang skrive når tiden bliver mig alt for tung. Og komme igen kan jeg jo heller ikke, hvad skal jeg dog nu gøre? Se det var det store spørgsmålstegn jeg satte bag efter mit første frieri.- Nej, jeg duer rigtignok ikke til den slags ting, ser jeg nok. Men jeg kan alligevel ikke lade være.- Nå ja der er ikke videre ved at gøre end lade alt hvile indtil Vorherres time kommer, dette skridt var nødvendigt for min hjertefred, og for at jeg dog kan udrette hvad jeg skal hjemme.- Nu fløjtede toget.- Jeg skyndte mig ud, det holdt stille og jeg tog plads, og det rullede videre, mens jeg hilste farvel til min skønne drøm, for det første, indtil videre.-

Ja min drøm tog jeg egentlig med, nej det var til hende jeg sendte mit farvel, samt mit bedste ønske. Jeg syntes toget gik så langsomt denne gang så jeg synes aldrig at have set sådan en sneglefart.- Men, nej det var nok tiden, der var bleven lang for mig, det synes jeg ikke jeg mærked før.- Ja det var sådan, mine tanker havde haft sådan en flugt, nu var de gået i stå. Jeg havde drømt, at når jeg åbne munden så skulle hun straks sige: Ja - det vil jeg dog så gerne; men nu fik jeg et ubestemt svar sat hen i en ubestemt fremtid og jeg følte hvor skal den dog få ende!- O ja, drømmene er hurtig; men virkeligheden er langsom.- Se det er sagen.- Nu endelig holdt toget; men det var såmænd kun den første station.- Så rullede det afsted igen.- Og jeg tænkte videre, men hvad kunne det hjælpe jeg tænkte, jeg havde intet sikkert holdepunkt.- Jo der fik jeg fat: Mennesket spår, men Gud han rår.- Ja vist så, Vorherre hjælpe mig igennem bad jeg stille, og skænke mig denne kære sjæl, som jeg kan ta' med mig hjem til dig ligesom Hagbart tog sin Signe,^{8a)} skønt jeg ønsker det ikke på samme måde.- Gud du ved jeg er en kristen og ingen hedning om end jeg er en hedningesøn.- Gud lad mig nå det store mål så du kan være dit barn bekendt, jeg ville dog så gerne nå et mål, som jeg så i mine bedste timer. Jeg føler mig forpligtet til at leve som dem jeg læste eller hørte om der leved et stort og skønt og herligt liv. Gud lad mig nå det, det er min inderlige hjertens bøn.-

Nå der holdt toget hvor jeg skulle af.- Så løb jeg ud og hjem til moder.- O hvor det var stort at jeg havde en sådan moder jeg kunne åbenbare mine inderligste tanker.- Jeg ved ikke hvor det ville ha' gået mig om jeg ikke havde haft det.- Ja det kunne så have gået mig som de fleste der går og roder lige hen i vejret og dynger den ene synd på den anden til de bliver et helt bjerg, som jeg så måske aldrig fik flyttet. Gud ske tak derfor at jeg havde en sådan mor.- Der er ikke den ting uden hun ved råd derfor.- Derfor glæded det mig at jeg gik mod den side.- Nu havde jeg en følelse af at jeg havde båret mig dumt ad; men hun havde aldrig lastet mig derfor, hun vidste at gjort gerning står ikke til at ændre, og så kan det ikke nytte at gøre vrøvl for.-

Endelig trådte jeg over tærskelen. Mor var oppe. Hun havde længtes lige så meget efter mig som jeg efter hende, hun så fast på mig, og da jeg havde budt god aften som andre skikkelige folk, sagde hun: Du ser lang ud i ansigtet min dreng, du har nok ikke funden hende?- Jo mor siger jeg; men hun ville ikke have mig.- Ville hun ikke ha' dig hvordan var dog det? Ja så fortalte jeg hende hele redeligheden.-

Nej hør nu du min dreng, nu ta'r du fejl igen når du tror hun ikke vil ha' dig.- Hun er den bedste pige du kunne træffe på din vej, hun holder af sin gamle far, det er mig et bevis for at hun vil blive dig trofast til det sidste som din mor. Det kan du stole på.- Nu skal jeg nok bede for Eder så længe mine øjne er åbne, så skal du se hvor sød enden skal blive.- Jeg har aldrig forgæves slået min lid til ham, det skal du heller ikke komme til, det kan du tro jeg ved.- Men gå nu du i seng, og prøv om du kan sove. Kan du ikke det så bed, bliv ved uafladelig. Den tid kommer da du får ro til at give tid. Du ved det er det vi skal lære thi ingenting som sker i en fart duer noget.- Så gik jeg i min seng, og mor ligeså, men hvordan det gik den nat tier jeg med.-

Næste dag gik jeg til mit arbejde.- Men ingenting ville gå fra hånden og somme tider tossede jeg lige hen i vejret.- Nej hør nu sagde jeg til mig selv: Nu skal du sandelig arbejde. Det hjalp jeg tog mig sammen. Så gik det helt godt den dag.

Om aftenen kom min glæde og min skønne drøm tilbage, den var ligegodt bleven derhenne. Å der hørte jeg en lille fugl sang.- Mon han dog ikke havde bud fra hende?- Å men det er jo kun en dag, tænkte jeg, hvor kan du vente bud så snart.- Nej giv dig tilfreds, der bliver intet af det. Men så tænkte jeg: Mon jeg ikke kan synge.- Jo det kan dog være.- Hvad skal jeg synge: Så begyndte jeg uden videre på en sang om hende jeg havde aldrig vidst at jeg var digter.- Jo bestemt var jeg bleven det lige i dette øjeblik.-

O mage til hende har aldrig jeg set,
 Ej heller jeg finder her mere,
 Der sådan kan græde, og sådan har let,
 Det fik jeg for nylig probere.
 En pige så god, ja det kan I tro,
 Som hun har jeg aldrig set mage.-

O hun var den samme, som dengang jeg så,
 Hun ejed det dybeste hjerte,
 Hun kunne mig elske, hun kun' mig forstå,
 I glæde såvelsom i smerte.-
 Jeg har hende kær, og det som hun er,
 Jeg kan hende ikke undvære.-

O Gud hvor jeg længes mod hende igen,
 Hun er dog det bedste jeg ejer.-
 Gud give hun bliver min trofaste ven,
 Så vandt jeg den yndigste sejr.
 Gud give mig mod, til hende at tro,
 I fremtidens kommende dage.-

Men skulle på jorden ej mere jeg se,
 Den yndigste pige jeg skued,
 Da er det min trøst, at så sikkert jeg ved,
 For mig brænder kærligheds lue.
 Så mødes vi hist, engang til sidst,
 Hvor savnet og længslerne stilles.

Se det er min trøster ved dag og ved nat,
 I stille vemodige timer.-
 Så snart som jeg føler mig rigtig forladt,
 Det lyder som klokkerne kimer:
 I ses nok engang; skønt tiden er lang,
 For aldrig så mere at skilles.

Ja kunne opfyldes min inderste bøn,
 At samles i himmerigs rige,
 Med hende jeg skænkede mit hjerte i løn,
 Min kære min elskede pige!-
 O Gud gid det må, for os sådan gå,
 Så har jeg ej mere at bede.-

Ja sådan blev så min sang, det er nu så godt som jeg kan synge. Kan I gøre det bedre så har jeg ikke noget derimod.- Men det værste for mig var at det ikke var muligt at holde den buldren borte fra mine ører: Hun ta'r dig aldrig!- Det kunne ske når jeg lige var ved at slumre ind så lød allerstærkest: Det sker aldrig!- Så var jeg vågen på minuttet. Så gi'r jeg mig til at spørge: Hvad sker aldrig?- At hun ta'r dig.- Hun kunne jo ligesågodt ha' sagt ja når hun ville.- Nej hun samler kraft til at sige et bestemt nej engang.- Ja men hør ved I hvad, siger jeg: I kan nu for det første ikke være gode ånder, for ellers ville I ikke stå her og råbe et så sørgeligt budskab i mine øren. Nej så ville I komme med det glædelig-

ste og vidste I intet sådant, så ville I tie stille og desforuden de gode ånder siger intet om fremtiden, den ved kun han, og han vil ikke ha' at vi skal vide besked om (den) vi har sorg og bekymring nok alligevel.- Og er I ånder der er onde så vil jeg sige jer bestemt at I ved ingen besked om fremtiden, og når I ingen besked ved så gætter I kun, og da det er ondt Eders gætning, så er det altid løgn fordi I ved ingen besked.- Så holdt de deres mund en 8 dages tid så begyndte de igen, og trak alle de grunde frem der kunne tale for at jeg dog engang kom til at give hende op, for hun skulle nok vende mig ryggen engang, det skulle jeg nok få at se.- Ja jeg fejed dem af hver gang på samme måde; vel og mærke med den bedste bøn til Vorherre i følge.

Da nu et år var gået på denne måde, så siger mor en dag: Hvordan befinder du dig nu? Har du snart glemt hende? Jeg synes du går så stille med det og nævner hende aldrig. O mor, siger jeg, nej glemme hende kan jeg aldrig om jeg så aldrig ser hende mer i denne verden, min længsel er lige stærk, ja stærkere kan jeg gerne sige og mit håb er heller ikke mere dødt end den dag jeg rejste for at lede hende op.- Kan du da rejse end en gang, spørger mor?- Nej det kan jeg ikke, og det kan heller ikke hjælpe, det har hun ikke tilladt mig, jeg kan ikke spørge hende tiere; for så blev jeg en tigger.- Og den som tigger en pige til at tage sig han får en redekam til sit hår i stedet for en kærlig opofrende kvinde, og en sådan kan jeg ikke bruge.- Kommer hun ikke af sig selv så kan hun ikke opofre sig for mig og så får jeg med Guds hjælp vandre ene igennem verden, så mødes vi nok engang på den anden side af verdenshavet i livets land, hvor mennesket ikke mere gør sig kostbar.- Ja det er rigtignok, svarede mor, hold du kun fast ved den grundsetning thi den ene kan ikke bøje sig i støvet for den anden uden at bedrive afguderier, det er nu sikkert nok.-

Så snakked vi ikke mere om det.- Jeg passede avlingen som sædvanlig, og mor passede sin gerning, og det gik det bedste som det kunne, nemlig ved bøn og arbejde, men at jeg gjorde den rejse har jeg aldrig fortrudt, jeg har gjort hvad jeg kunne for at få mig en livsledsagerinde, nu må Vorherre gøre resten.-

Der gik så atter et år på samme måde, jeg aflod aldrig en time at tænke på hende og somme tider skrev jeg et brev til hende som hun naturligvis aldrig fik, og dermed gik tiden, jeg har en dagbog fuld af breve til hende.- I kunne måske ha' lyst til at høre et af dem; men det er ellers noget som ingen får at se eller høre men for en gang får det jo gå i fald det kan glæde jer.- Se sådan er et:

Min kære lille pige!-

Som jeg har givet det bedste jeg ejer. O hvor jeg dog længes efter dig, og har nu gjort i 3 år. Ja det er mange dage, og des flere timer, især når vi, som jeg, tælle en del af dem, og våger i flere mer, med de om dagen.- Du kan vist ikke forestille dig hvad det vil sige; for du blev tilbudt det, du modtog det ikke, det er os som må friste din skæbne, der må lide, må sukke og somme tider græde, det gør vi mænd ellers ikke så meget let.- Ja jeg får måske aldrig det ord der kan glæde mig mest af alle; men det er min trøst, at jeg dog har set, og fornummet, i den korte, men lykkeligste, stund i mit liv, at jeg var elsket.- Jeg må glædes derover, enten jeg vil eller ej, det strømmer ind til mig med en sød og salig glæde, visse øjeblikke, og bortjager alle sorger og smerter; men så når disse øjeblikke er forbi, så står jeg atter ene og forladt med min sorg og mit savn. Dog det er det samme, jeg ville ikke ha' undværet at møde dig på min vej, for alt andet; thi der er intet der der har gjort mig så glad.- Jeg håber endnu på gensyn, så længe mit hjerte slår.- Og jeg skal blive dig trofast til min sidste time.- Ja om også jeg dør, så er der jo et andet liv efter dette, og derfor kan jeg endda få lov til at vente efter dig, og jeg skal være den første der skal komme og tage imod dig når du kommer.-

Lev vel min inderlige
hjertens kære.-

Se det var et af mine breve, hvorfor sendte du ikke det til hende? spørger I måske.- Ja, I ved jo, jeg har glemt at spørge om hendes navn, og så er der en anden ting.- Det er ikke altid, at sådan et brev bliver regnet

for noget, det bliver somme tider kastet på landevejen, og somme tider i kakkelovnen.- Se det har jeg nu ingen lyst til at gøre bekendtskab med. Der vil jeg hellere lade brevene blive begravet i min dagbog, så er der ingen der kan kaste dem for hundene eller nedtræde de dem på gaden, jeg holder dog både mine breve, og mit hjerte, for Guds gave, og derfor for godt til det brug. Vel er jeg fuldt ud selv samlet op på landevejen fra Jerusalem til Jeriko,⁹⁾ men netop derfor må jeg ikke igen kastes ud og nedtrædes, da jeg er købt af Vorherre og dyrt betalt¹⁰⁾ derfor er jeg forsigtig.- Husk på at mennesket i 18 års alderen, har ikke just ret megen forstand på kærlighed, skønt det til sine tider synes, at det er helt fyldt deraf.- Nej 99 dele egenkærlighed og 1 del ægte kærlighed, er såmænd hele stadsen, hvor meget stads vi så end gør af os selv.- Men husk på den ene del kan vokse, og glem ikke at de 99 dele har samme ret, derfor gælder det om at få dem kvalt.- Ja Gud hjælpe os, siger jeg, ellers når det sig aldrig.-

Nu imidlertid gik det 3die år med, og det 4de kom. Ja gik næsten med ..... Så en dag i høst, jeg var ude at se om kornet var tjenligt til at køre ind, så ser jeg postbuddet komme henad landevejen.- Nå der bliver han stående: Godmorgen, siger han, og letter på huen, jeg har et brev til Dem.- Tak siger jeg, og går hen til grøften, og han rækker det over. Han siger farvel, og går videre. Jeg ser på brevet, jeg kendte ikke udskriften, hvem mon det kan være fra?- Nå ja, mit navn er det, jeg må bryde det. Nå hvad ser jeg: Navnet underneden: Marie Janson.

Jeg blev så glad, at jeg kan ikke fortælle Jer det; for jeg kunne føle lige på timen: Det er fra hende.- Sådan må hun hedde, det passer efter min drøm. Nå jeg begyndte og ville læse, men jeg kunne ikke læse et ord. Hvordan i alverden hænger det sammen. Det må være engelsk tænkte jeg, for det passer jo også efter min drøm. Nu er jeg da kommen galt i det tænkte jeg, er jeg nu kommen til at elske en pige som jeg ikke kan forstå så har jeg da aldrig kendt mage.- Men hun talte dansk den aften for 4 år siden.- Nå jeg grundet og grundet, men jeg kunne ikke læse det ja et enkelt ord, for det engelske sprog har jo danske ord i sig; men det kunne ikke blive til noget.-

Nå det var godt at jeg ikke vidste hendes navn for ellers havde jeg vel skrevet, og så kunne hun jo ikke ha' læst det.- Alting går som det skal.- Jeg vendte! Nå der stod såmænd et på dansk. Ja det er akkurat det samme kunne jeg forstå, det er dog en skade. Men nu ser jeg at det engelske er hendes modersmål, og så havde hun kunnet udtrykke sig bedst i det mål, og så havde hun bagefter oversat det på dansk.- Ja sådan var det.- Hendes moder skrev hun var en engelsk pige som var kommen til Danmark og tjene og der havde hun så funden en dansk ung mand som holdt hende for bedre end alle de danske piger.- De tjente sammen på Farregården, hun som husholderske, han som forvalter, og så havde de sådan en gård i fæste som herremanden så med tiden havde solgt dem.- Ja faderen nedstammede også langt tilbage fra en engelsk familie der havde bosat sig her i landet.- Og så havde hun sat oven over brevet: Min kære ubekendte ven. Men til slutning kom det forunderligste: hun skrev at hun ville komme, for nu er far død, og min søster har fået gården.- Sådan stod der. Jeg vil komme, jeg ved at du skal ha' bryllup, og så vil jeg dog se hvor glad du kan blive ved det.- Hent mig ved stationen den 28de august om formiddagen kl. 8, der vil jeg komme med toget.-

Men hvem i al verden har dog bildt hende det ind, tænkte jeg, og hvor har hun dog fået mit navn at vide. Det kunne jeg dog ikke begribe.- Men hvad jeg kunne begribe det var at jeg skulle nok møde og hente hende; for om hun havde sagt: Hent mig ved Nordpolen, så havde jeg gjort det.- Jo en pige vi holder af behøver bare at sige: Gør det! og straks gør vi det.- Nå der var noget at fortælle for mor da jeg kom hjem.- Mor hun smilte, men sagde ikke noget.-

Den bestemte dag holdt jeg ved stationen i god tid, så hun ikke behøved at vente.- Endelig kom toget.- Ja ventetiden havde været lang for alvor.- Toget holdt, og et af vinduerne skødes ned og straks kom et pigeansigt til syne.- Hun søgte noget.- Jo der er hun.- Det var mig hun søgte.- Hvor kan hun dog se så mildt, tænkte jeg, når hun tror jeg skal holde bryllup med en anden, det er hun måske glad over, jeg synes slet ikke jeg har et smil til hende.-

Men hun havde som forstod flere.- O jeg har dog aldrig set en pige så glad, da hun så jeg holdt der med vognen, og I kan tro det vared ikke længe inden hun kom hen til mig, så snart togdøren var åben. Hun gav mig begge sine hænder, og sagde: Tak! for det du dog kom. God dag! skulle jeg ha' sagt, men det glemte jeg.- Hvordan var det du kom, spurgte jeg, når du vidste jeg skulle ha' bryllup. Det var jeg jo nødt til, sagde hun.- Hvem har sagt dig, at jeg skulle ha' bryllup, spurgte jeg? Det har du jo selv svarte hun.- Jeg.- Ja du sagde det jo da jeg så dig sidst.- Hvem skulle det da være? Mig.- Og så så hun så skælmsk ud, at jeg aldrig har set mage.-

Nå nu forstår jeg det hele, siger jeg, du vidste du skulle fri denne gang selv, og så har du valgt denne form.- Men det er nu det samme, du er den sødeste pige der er til på hele jorden, siger jeg.- Ja, det er nok ikke just så sikkert, sagde hun alvorlig; men når du tror det, så er det nok, så kan jeg ingen bedre mand få, men tro det om mig så længe du kan, altid om du kan, jeg skal blive dig trofast så længe jeg lever. Ja længere synes jeg.- Jeg lagde så hendes tøj op i vognen, og hjalp hende til sæde, og så kørte vi hjem.

Så snart jeg holdt for døren, kom mor så hurtigt som havde det været imens hun var 20 år, og hun tog minpige lige i sin favn. Ja det var godt at se, at hun havde mistet sin moder, hende havde hun savnet længere end hun havde savnet mig, for sådan ta' mig om halsen, som hun kunne ta' mor, nej det kunne hun slet ikke. Det så ud til at hun holdt mer af hende end af mig; men det er og det samme, hun holder af mig så meget som jeg trænger til.- Nu har jeg noget at hælde mit hoved til, når jeg (er) træt, og ene og forladt føler jeg mig aldrig.- Mor hun sagde da vi kom ind: Du har gode øjne min dreng! Hun sagde ikke mere.- Men jeg var også belønnet nok for dette stykke arbejde.-

Ja, så holdt vi jo bryllup, og dagen i forvejen måtte jeg jo atter til stationen; for at hente søsteren, og hendes mand.- Ja hun smilte også over hele ansigtet, da hun fik mig at se.- Du skal ha' tak, sagde jeg, og rakte hende hånden, du hjalp mig godt.- Ja det skal jeg ingen

ære ha' for, svarede hun, jeg har jo ingenting gjort.- Jo du viste mig vejen og hjalp mig at finde hende, sagde jeg. Nå ja, sagde hun, når bare du er glad ved det, så er jeg belønnet stort for min ulejlighed, skønt noget arbejde har jeg haft med at aftørre min lillesøsters tårer, når hun græd over at hun var så dum og sagde nej den aften, eller hvordan det nu var, jeg ved jo ikke hvordan hun bar sig ad, men jeg ved at når en mand kunne rejse som du gjorde, så havde jeg rigtignok sagt ja på minuttet.- Men jeg trøstede hende jo så godt jeg kunne, og fik jo også altid hendes tårer stillet, når jeg sagde: Han venter nok, og når far er død kan du jo rejse ud og lede ham op, lige som han, men så skal du såmænd sige ja til ham.- Ja så så hun da mildt, og sagde ja.- Men det var nok ellers mig, der måtte lede, til jeg fik opspurgt din adresse. Men det er nu det samme.- Nu glæder vi os i håbet, som sædvanlig, Vorherre sørger for fremtiden.- Men en god kone får du af hende, det vil jeg indestå dig for.- Ja så kan jeg ikke forlange mer, svarede jeg.- Under denne vor samtale nåede vi hjem.-

Bryllupsdagen kom, ja en dejlig solskinsdag i efterhøst, høsten var nemlig meget silde det år.- Ja der var også mange solskinsansigter; for det var ønske venner allesammen.- Og vi glæded os både i kirke og hjem, så vi havde noget til de andre dage der kom efter.-

Så en dag nogen tid efter spurgte jeg: Har du nu aldrig fortrudt at du ikke gav mig dit ja den aften?- Jo jeg har sagde hun lige så tit som der er dage siden ja mange flere, jeg kunne have sparet dig megen sorg det ved jeg nu og det tænkte jeg på tit,- men jeg ved også nok hvad det er at sørge det havde jeg vel så ikke fået at vide.- Ja siger jeg, det er sandt det ved jeg også nok hvad sorg kan udrette, den kan rigtig få vore tanker og vore hjerter og hele vort liv vendt mod himlen, så vore bønner får høj flugt, men det er jo rigtignok sandt at alle onde ånder er aller værst på færde.- Men de gode ånder er også på færde, og vor sejr er derfor sikker nok, og glæden større end den ville ha' bleven om vi havde fået alt uden kamp.- Det kan jeg nok forstå svarede hun; men for-

trydelsen over en fejl går alligevel ikke bort.- Nej det indrømmede jeg jo, men glæden var nu kommen hos os begge, og intet kunne mer jage den bort.- Gud ske lov for al sin kærlighed det bliver det jeg må sige til sidst hvor meget jeg end har måttet lide .- Vorherre har aldrig forladt mig eller nogen af mine kære, han har været en trofast gud, der aldrig fristet, det vidnesbyrd kan jeg give som den der ved det.-

Jeg misted min moder, det gjorde mig dog så ondt; men Gud lod mig beholde hende til jeg kunne gå ene, og til jeg havde en afløser.- Jeg mindes endnu alle hendes ord til mig, men dybest gik de sidste kort før hendes kærlige hjerte brast.- Hun var dog den bedste af alle de kvinder jeg har set.- Sådan lige før hun døde, vinked hun både mig og min kone hen til sig og hun tog da vore hænder imellem sine.- Hør nu lille børn, nu dør jeg, og jeg føler at det er svært at gøre denne rejse. Men jeg stoler på at han er trofast her som han har været igennem hele mit liv.- Men jeg føler mig så fattig så fattig. Der er ikke så meget som et gran jeg kan støtte mig til.- Men det der sådan kan bevæge mig mest i dette øjeblik (er) at jeg nu skal samles med ham jeg skænkede min ungdomskærlighed, jeg kan se han kommer og ta'r imod!- Stol på Vorherre lille kære børn, og tak for al jeres kærlighed til mig gamle stakkel som ingen i verden ellers regner for noget.- Jeg har aldrig haft større glæde som da min søn fandt sin elskede pige, men især da jeg fandt hende, og så hun var som jeg havde tænkt.- Vorherre velsigne dig du den elskeligste pige jeg har set, og dermed lagde hun sin rystende hånd på hendes hoved.-

O hun kunne aldrig sige et ord, min inderlige elskede kone, hun græd så jeg aldrig har set mage, hun lagde sit hoved på min skulder, jeg følte mig så lykkelig, skønt tårerne kvalte min stemme så jeg heller aldrig kunne sige et ord.- Ja jeg velsigner jo alle både små og store, jeg forlader, men Vorherre bliver hos Jer, jeg kan heller ikke hjælpe Jer mer, og har jo så aldrig kunnet.- Vorherre har gjort det altsammen. Jeg har aldrig været så glad som da I fandt hinanden og glædedes da jeg så I blev lykkelige i den samme tro som jeg og min mand var lykkelige i. Det er den samme der nu bær mig til evigheds landet om nogle

øjeblikke.- Det har jeg altid sagt og vedbliver endnu lige til det sidste at troen er det bedste arvegods, det var det Luther kaldte Guds ord, og som han sang ud: Guds ord det er vort arvegods, det skal vort afkoms være, Gud giv os i vor grav den ros vi holdt det højt i ære, det er vor hjælp i al vor nød vor trøst i liv og død! O Gud i hvor det går lad dog mens verden står det i vor æt nedarves. 10)

Derefter bekendte hun højt og tydelig den pagt hvorpå vi alle er døbt og velsigned mig og vore børn, og så sagde hun: Nu er jeg færdig, nu kommer jeg. Farvel mine kæreste venner. Med disse ord sov hun hen.-

O Gud hvor jeg var lykkelig at jeg havde ejet en sådan moder.- Det var den bedste som jeg nogen tid har set.- Men Gud give der var mange af samme slags.- Fred være med dit minde.- Du var elsket og vil blive savnet.-

Ja det var to af de vigtigste begivenheder i mit liv jeg her har fortalt, nemlig mit giftermål og min moders dødsfald. Der var jeg glad, at jeg ikke stod ene, men havde en trofast hustru; og gode og lydige børn, ja de var så yndige dengang, så jeg ikke kan fortælle det, da de blev store var de jo ikke så yndige, men holdt alligevel fast ved deres barnetro, som den redningsplanke, der kunne bære dem over dødshavet, til det evige rige, hvor Vorherre han bor med alle sine venner.- Og hvor vi håber at samles allesammen tilsidst.-

Til slutning har jeg så at fortælle en af de største begivenheder, som er sket i mit liv, og som har gjort det stærkeste indtryk på mig, af alt det, der er foregået imens jeg har levet, og som også vil vedblive at gøre indtryk, så længe som jeg ånder.- Det er min kære hustrus død.- Ja hende har jeg mistet, for dette liv.- Hun var mig kær til det sidste, og hun har elsket mig med inderlig kærlighed til hun drog sit sidste suk.- Hun kunne ikke hjælpe sig selv; men måtte bæres af seng og i seng.- Det var et hårdt sygeleje, som varede i 22 uger.- Ingen kunne hun tåle der bar hende, uden mig.- Men hun var så tålmodig, og glad, under smertene; så jeg har aldrig set hendes mage, og det kan jeg sige om hende i alle måder.- Så engang på det sidste, spurgte hun mig: Fortryder

du nu aldrig, at du tog mig, sådan en hjælpeløs stakkel?— O nej, sagde jeg, hvor kan du spørge derom. Jeg har altid ønsket at bære dig på hænderne, og det har jeg nu fået lov til, det ville jeg ikke ha' fået lov til på anden måde.— Aldrig har jeg været gladere end ved denne gerning, det kan du stole på.— Så smilede hun så lykkelig, som jeg så hende smile den første gang jeg så hende: Du er dog den bedste mand på hele jorden. O det var en lykkelig time, skønt det var lige ved at være den sidste.— Hun døde i mine arme 2 timer efter.— Men sin barnetro havde hun på rede hånd til hendes hjerte ophørte at slå.—

Men det siger jeg til hendes pris, at aldrig har et varmere hjerte slået for nogen mand, end hendes, hun var den elskeligste kvinde jeg har set, næst efter min moder. Hun fulgte mig tro til det sidste, og med tro og håb og kærlighed, vi var aldrig uenig om noget væsenlig.— Nu har jeg kun et ønske tilbage, og det er at mødes med hende igen, når Gud han vil, som jeg gav min ægteskabs tro. Hun var både min første og sidste kærlighed.—

Vorherre være takket for al sin kærlighed, og det er min bøn, at han vil holde sin hånd over mine kære børn, både nu og når jeg går bort; thi ingen kan hjælpe dem som han. Nu takker jeg den velsignede engel, der har vandret ved min side, fra min vugge og indtil denne time, og gav mig den glæde til sidst at hjælpe mig og fremkalde alle disse dyrebare minder som jeg blev ung ved at se på ny.—

Gud lad mig nu gå herfra, inden ret længe; men lad det blive i en belejlig stund, og lad mig have troen til det sidste, og mit yndige lyse håb, og lad kærlighed afløse begge i dit himmelske Paradis. Det er mit højeste ønske, at jeg må nå dette store mål, og der samles med alle dem som jeg har kære.— Gud giv, at de som er tilbage, må nå så langt som jeg nu er kommen, med sin barnetro i behold, så er det mit håb, at de når det samme store mål som hele Guds menighed.— Gud lad dette ske, og lad så dette være det sidste af min historie.— Jeg dør med den bevidsthed: Ikke at have levet forgæves.—

Jeg dør i den tro mig min moder har lært
I håbet og kærligheden.-
At miste sin moder og hustru er svært
Ja miste alt hvad vi på jorden har kært
Er intet at miste mod freden.

I troen der ligger den nye fred,
Som har i Himmerig hjemme
I håbet: "Den unge kærlighed"
Som bærer Guds egen menighed,
Ved åndens alkærlige stemme.

EN AF MINE SKOLEPIGERS HISTORIE

(realisme)

I hendes forældres hus var skolen først, efter at jeg måtte rømme mit barndoms hjem, hvor den var allerførst.- Og hun var min sovekammerat - som 6 års lille pige - og hvor hun i barnlig kærlighed kunne tage mig om halsen og kysse mig, for derefter at tage plads i min arm - å hælde sit lille hoved mod mit bryst, når vi var kommen til hvile om aftenen i hendes kære alkove i hjemmet. - Jeg ha' jo nemlig ingen sengested fået - så mine sengeklæder hængte oppe ved hanebåndene på loftet.- Det fik jeg senere. Og dernæst selv hus og skolen i det.- Der hvor jeg bor endnu. - Der sa' hun en dag som 12 års pige: - "Jeg vil ha' en mand om jeg så skal lede ham op på landevejen."-

Hun blev konfirmeret af Jakob Kofod i S. Næra¹¹⁾ og han satte hende meget højt af det års konfirmander. Derefter kom hun jo som alle småfolks børn ud å tjene, og flyttede hist og her omkring på Fyn, og hvor hun tilsidst landede i Nyborg købstad og kom til at tjene der . . . . .

Der blev hun af en soldat der i garnisonen udset til at være hans livsledsagerinde, der var barnefødt henne i Pårup Ellinge sogn. Om ham skrev hun hjem, som hendes moder viste mig: " At hun ikke ønskede at binde sig til ham og hun syntes ikke om ham - men han elskede hende så inderlig, at hun ikke nænnede at støde ham fra sig så brat; men det skulle ske lidt efter lidt tid efter anden." - Men dette her forhold endte med at hun kom hjem til sine forældre, og der fødte en pige der fik navnet "Anna".-

Hvilken smerte det var for mig behøver jeg kun at antyde.- Jeg som mente at når jeg kom til at opdrage menneskebørnene på en mere menneskelig måde end de gamle degne med tampen og Balles lærebog¹²⁾ i hånden, så skulle menneskene nok, når de kom ud fra mig, leve et kønnere liv end de hidtil havde gjort og pigerne som i gamle dage blive så rene og kønne, at de heller ville død end så få børn uden at være gift. - Men mandspersonen bær altid - altid mest skyld. Det tror jeg ikke er værd å tvivle på. -

Nå men - hun holdt så bryllup med ham, da han blev permitteret - å kom hjem og fik sin moders hus, der var enke, hvor der kunne holdes et par køer, og hendes forældre de kun et hus med have - og han var en dygtig murer - det så jo helt stort og kønt ud i deres øjne i nogle år. -

Men så oprandt en ulykkens dag for dem. Deres hus brændte - hun blev mistænkt for at have sat ilden på med forsæt. - En meget uretfærdig beskyldning mod Marie - der var sandhedskærlig og ærlig til fingerspidserne.- Men begge - både mand og kone - blev arresteret i Nyborg. Der pinnede de hende så voldsomt i forhørene, at hun ikke vidste tilsidst hvad det var hun havde svaret - hun var fuldstændig forvirret, uden at være sindsforvirret. -

Så en nat drømte manden hvad der var årsag i ildens opkomst.- En engel stod for ham og pegede på et stykke træ, der var sat for nær ved kakkelovnsrøret.- Noget ingen af dem vidste det mindste om - en anden murer havde muret huset.- Det fortalte han i forhøret næste dag, og nævnte den murer der havde muret huset.- Denne blev expres hidkaldt og han vidnede at det var rigtig - han havde sat det der uden at tænke over hvor farlig det kunne være.-

Så blev de øjeblikkelig frigiven.- Men hun var frugtsomlig - havde lidt så meget i arresten at da hun kom hjem fødte hun for tidlig - og døde. -

Se det er min lille Marias historie, hende der ville ha' en mand, om hun så skulle lede ham op på landevejen.- Ja - en god skikkelig mand fik hun, der holdt a' sin kone til det sidste; men kunne ikke få lov å beholde hende, for, hvad med synden kommer med sorgen bortgår. -

Her har jeg ellers en jeg kan sige om, som den græske kirkefader Krysumus¹³⁾ sa' om sine elever: "Enhver a' dem er en levende anbefaling for mig ved Guds domstol". - Den aftensang hun bad om å få sunget hver dag de gik fra skole - så længe hun var her, og som hun havde fået et steds å skreven den af. - Forfatteren er ubekendt. -

Hun ha' en ualmindelig køn sangstemme - som hele hendes slægt i sær på moderens side:

Her er den:-

Jeg er træt og sove vil,
Og mit øje lukkes til.
Se O Herre venlig ned
Til mit dunkle hvilested

Har i dag jeg syndet Gud?
Slet min synd da nådig ud!
Herrens nåde - Jesu blod,
Gør jo angret uret god.

Alle dem, som jeg har kær -
Mænd og kvinder fjern og nær -
Små og store - hver en slægt -
Tag dem i din varetægt!

Stands den vilde smertens spil,
Luk de våde øjne til,
Og lad tavs i luftens strøm,
Månen se på Jordens drøm.

Langeskov den femte april
ettusindnihundrede.

J. V. Pedersen.

VIKINGESØNNEN

Jeg er kun en viking med lukket visir -
Hvad nytter det egentlig at skjule det?
En hedning - blot kristnet - kan ej gi' fir -
Opgiver kun nødig gengældelsens ret.
Men øver mig stadig i den simple konst
At alt hvad der sker kan ej vær omsonst.

Jeg dækker mig bagved forbarmerens skjold
Der ser mig og alt hvad jeg gør!
Og ønsker i udbytte de dobbelte fold
Af det, som han gav ved min dør.
Ja jeg har arbejdet på den store konst
At det, som jeg gør, må ej vær omsonst.

Ja - hvis jeg vil gøre mit regnskab op -
Å ja - hvormeget jeg har gjort,
Så får jeg nok bare en nøgen krop
Med et synderegister fuldt stort.
Å en masse a' gaver der er øst over mig
Jeg ej kan betale indtil evig tid.

Men det er det gode ved forbarmelsens gud -
Han fordrer ej renter ej kapital,
Når bare vi kan holde hans given ud -
La' ham rejse os a' vore fald;
Så gi'r han bagefter od plads i sit hus,
Å skaffer den højest der med ham er dus.

Den 8-5-1900

J. V. Pedersen.

NOTER

- 1) Alfred Valdemar Meinert (født 1829). Personlig kapellan i Flødstrup-Ullerslev 19. apr. 1856. 1860-1877 diverse embeder. 26. nov. 1877 sognepræst i Flødstrup-Ullerslev. (Danmarks Præstehistorie bd. I, Kbh. 1914)
- 2) Christen Kold (1816-1870). Grundtvigianer. Startede Ryslinge højskole 1851; grundlagde landets første friskole i Dalby 1852. På hans højskole uddannedes mange af de fynske friskolelærere. (Da.Bio.Lex.)
- 3) Et folk i Kaldæa eller Babylonien, der bl.a. havde ry som astrologer og magikere. Senere udgav mange troldmænd og sandsigere sig for kaldæere, hvorved navnet kom i vanry.
- 4) Dansk digter (1811-1896)
- 5) Salme af B. S. Ingemann (1789-1862)
- 6) Det ny Testamente. Lukas 10, 30. Lignelsen om den barmhjertige samaritan.
- 7) Billedtekst til en tegning af en mand, der forsigtigt går ned ad en badetrappe, mens en anden mand allerede ligger i vandet og interesseret ser til. Bragt i bladet Portefeuillen 7. marts 1841.
Omkring midten af 19. årh. var hr. Sørensen en almindelig betegnelse for gennemsnitsdanskeren.
- 8) Rimens eller frostens trolde i den nordiske mytologi.
- 8a Gammelt dansk kongesagn. Gengivet af Oehlenschläger i tragedien "Hagbarth og Signe" (1815) og af Grundtvig i "Danmarks Krønike af Saxo Grammaticus, fordandlet" (1818-22), 7. bog.
- 9) Det ny Testamente. Lukas 10, 30. Lignelsen om den barmhjertige samaritan.
- 10) Salme af N. F. S. Grundtvig (1782-1872), 1817.
- 11) Hans Jakob Koefoed. Født 1817. 24. dec. 1857 præst i Sdr. Nærå (Wiberg bd. II, s. 496)
- 12) "Lærebog i den evangelisk-christelige Religion" (1791), udarbejdet af biskop N. E. Balle i samarbejde med Chr. Bastholm. Anvendtes i skoleundervisningen fra o. 1795.
- 13) Chrysostomos - en af kirkefædrene. Kirkefædre var de kirkelige forfattere, der i oldkirken var den rene læres bærere, levede rent og havde fået kirkens approbation.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indledning	s. I - VI
"En ung piges historie"	s. 1 - 16
"Den Ubekendte"	s. 17 - 42
"En af mine skolepigers historie"	s. 43 - 46
"Vikingesønnen"	s. 47
Noter	s. 48